

R

60

29

Foo-oo

Rarissima

MARTINI

AB AZPILCVETA IV.
RISCONSULTINAVARRI
ET CONIMBRICENSIS
INDECRETIS PONTI
FICVM GYMNASTAE
PRIMARIIPRAELECTIONES

in cap. Si quando & cap. Cum contingat. de
rescript. in causa propria cantoriae Co
nimbricensis axiomata quae versa
pagella docet discutientes,
cum copioso indice.

L. m. v. P. v. m.

CONIMBRICAE.
Ex officina Iohannis Barrerii.
& Iohannis Aluari.

M. D. XLIII.

VTRIVSQUE DISPUTATIONIS

CAP. SI QUANDO.

EXCEPTIONES AVTORIS CONTRA COMPETITORIS ACCESSUM DISCVSSÆ IN SEQ. PRÆLECTIO. C. SI QUANDO.

Prima q̄ indultū Reginæ omnibus illi contrariis, & in his accessui cōpetitoris derogat. (bas.

II. q̄ accessus ī p̄cā p̄sōis nō solutæ q̄ semp soluta fuit cōpetitori cōcede

III. q̄ cōpetitor dixit Papæ se habuisse ātea p̄visionē q̄ nō mōstrat A p̄licā

III. q̄ renūciauit accessui per adeptionē archidiaconatus Sātarenfis iuxta Cle. Gratia de rescr.

V. q̄ is accessus labe Simonia a p̄cipio fuit infect⁹ & p̄ fraudes occultas impetratus. VI. q̄ competitor infans & imprudens tpe accessus erat.

VII. q̄ nulla indolis egregia indicia exhibebat quo tempore is accessus in eis fundatus concedebatur.

VIII. q̄ scholarem se noīat in hoc accessu, qualis non erat.

IX. q̄ competitor quo tempore cantoria hęc vacavit, & illi Ius in ea querē dum erat, mente captus inuentus est.

X. q̄ competitor indignus est hac cantoria prudentia defectu, vbi multa sacerdotiorū distributorib⁹ accōmoda videas simul & susceptorib⁹.

XI. q̄ cōpetitor illiterat⁹ sciam nullā vel nō iustā hēt neq; vllā p̄ficiēdi spē vbi ēt multa sacerdotiorū distributoribus & susceptoribus cōueniētia.

XII. q̄ cōpetitor quasi quadragenarius curatorem bonorum habebat quo tempore illi Ius per accessum in cantoria quærendū fuit.

XIII. q̄ accessus competitoris videri pōt reuocatus p̄ r̄lam Cācell. S. D. Pau. Pap. 3. ḡrarum reuocatoriam.

XIII. q̄ Clemētina Clemētis. 7. de filiis presbyterorū accessui cōpetitoris derogare videtur: Quod copiose ac lōge pulcherrime disputatur.

CAP. CVM CONTINGAT.

XVI. causæ nullitatis censurarū pro competitore latorum, quarū nullam officere in eum latis in singulis monstratur in. c. Cū cōtingat disputata.

I. q̄ ḡra accessus ab initio fuit ipso Iure nulla vel post reuocata, & consequenter subexecutoris q̄ has censuras tulit deputatio.

II. q̄ dignitate ac canonia carens, qualis est qui has censuras tulit, nequit esse mixtus executor A post. nec censuras A post. ferre.

III. q̄ is subexecutor sine vlla causæ cognitione ac citatione contra possessorem. 20. dierum & amplius cōtinuā processit.

III. q̄ tanq̄ merus executor procedens dilationē dedit. Quod non potuit ad incurrēdā saltē excōicationem & p̄cā.

V. q̄ nimiū breuē terminum .s. 15. horarum ad de magna re deliberandū p̄fixit. VI. q̄ ilico. M. intra illas. 15. horas appellauit

VII. q̄ is subexecutor nulla rōe in. M. iurisdicōnem habuit. Quoniā neq; in literis subexecutoriis exprimebatur, neq; aliter q̄ Iure contradixit.

VIII. q̄ incēpit ab executione sine vlla clausula iustificatiua vel audiētæ permissiua.

PROPOSITIONES.

- IX. q̄ clanculum nulla vsquā sui copia exhibita processit velut apes aculeo infixo fugiens.
- X. q̄ post iustā recusationem processit.
- XI. q̄ sciēs se nullam in. M. iurisdictionem habere illastulit.
- XII. q̄ die maxime feriato nempe virgini matri diuorū principi sacro declarauit. M. incurrisse p̄enas censuræ.
- XIII. q̄ competitor a suo rescripto discessit prius excipiendo contra rescriptum. M. quā suū iudici præsentallet.
- XIIII. q̄ post multas appellationes eastulit.
- XV. q̄ a declaratione p̄enæ cēsurae incurserat. M. ilico appellauit. qd̄ & si cēsura præcedentē non potuit reddere nullā, certe quoad euitationem reddidit inefficacem.
- XVI. q̄ is subexecutor induens delegationem Ap. quasi leonta hyper crocoton cum competitore ac fautoribus eius iniurius fuit Deo, S. A. ac regia dignitati.

Remedia contra censuras has & similes.

- I. vt vim qua post tot appellationes a Sed. Ap. factas. M. censuris nullis cōtra Ius falq; opprimē, autoritas regia reprimat, iubēdo appellationi deferri, aut per processum quare id fieri non debeat monstrari. Quod autor percipit in vsum in his regnis, vt in aliis assumi.
- II. vt iudex. M. postq̄ omnia quæ potest contra cōpetitorem & eius iudicē fecerit, brachium seculare contra illos imploret.
- III. vt nec M. neq; vllus alius in vllō foro huiusmodi censurarū vmbas timeat neq; seruet, cum iam nullitatis causas a principio ipse satis publicarit. Cui post. 7. oppositiones solutas. 13. corollaria rem cotidianam luculentissime aperientia subscribuntur.
- III. vt Quagragesima hac p̄enitētiæ omnium erratorū, & in his eorū quæ in his censuris ferendis admiserūt, cōpetitorē & fautores eius admoneat.
- V. vt episcopus Conimbricēn. reuerendiss. & caplm eius per quā colendū non seruent eas. Quod iuste illos posse monstratur.
- VI. vt legatus a latere. S. A. Iure legationis sp̄ali sup appliōis causa a deat.
- VII. vt legat⁹ p̄ clausulas sp̄ales v̄ ali⁹ sp̄alis delegat⁹ de causa cognoscat

OPTIMÆ · AC · MAXIMÆ ·

CATHARINAE HVIVS NOMI-

nis primæ Portugalliæ ac Algarbiorum. &c.

Reginæ Clarissimæ. Martinus ab

Azpilcueta Nauarrus spiritū

in IESU CHRISTO

principalem. .

VLTA EXCVSARE POSSEM
Regina CHRISTIANISSIMA, quæ purgarent, aut
certe attenuarent culpā, quam multis contraxisse vide-
bor. Tum q̄ nimis propere, & non lente ad has præle-
ctiones ædendas festinarim. Tum, q̄ eas tuæ celsitudini
dedicem vestem leuidensem pro pellenza offerēs: dum
rem præcocem, abortiuā, tumultuariā, & ab aliud agē-
te factam pro matura, tēpestiua, elaborata & attente absoluta tantæ dedico
Reginæ. Cui nil nisi omni ex parte magnū, politū, & ornatū dicari debuit.
Priorē certe culpā extenuet, q̄ cum pro veritate, ni fallor, contra multorū
opinionē tuæ ac Regis nostri maiestati iussus responderim nullum esse cō-
petitori Ius in hāc cantoriā Conimbricensem, si gratiā aliā, quā mihi exhi-
bitā, a Sed. A post. impetratā non haberet: tanto mei nominis magis intere-
rat huius responsū fundamenta quamocy si ime euulgari, quanto ipse suspe-
ctior haberi poteram, & quanto clarius & certius Ius se habere competitor
iactabat. Et quāuis nominis mei parua esset habenda ratio, si nil nisi Mar-
tinus essem. Quoniam tamen & gentis & familiæ candidæ nomen apud ex-
teros gero, & doctorē ago, qui Tholosæ ac Cathurci multos annos in Gal-
liis non omnino infeliciter docuit, & postea multo pluribus Salmantica, do-
nec ad illius primaria dona peruenit: quiq̄ Conimbricā inde magno cum
nominis augmento accitus, iam quintū annū non sine fructu docet: ideo nō
tantum e re mea esse arbitror, quantū e publica, & aliorum, vt iuxta Sapiē-
tis consilium curā habeā de meo nomine. Cui nulla re præsentius, q̄ hac præ-
propera adeo, adeoq̄ festina æditione consulere potui. Posteriorē vero cul-
pā minuat in primistua ista humilia respiciens profunda modestia cū ma-
gnanimitate sublimi coniuncta, qua mun⁹ quamlibet exiguū deuoto tibi
animo oblatum boni consulis. Deinde, q̄ hæc cantoria quā disputauimus
fœtus est indulti Apostolici. T. M^{to}. mihi imerēti, q̄ regia benignitas fuit,
vltro cōicati. Cuius ego beneficii gratiam nullo alio signo cōmodiori signi-
ficare potueram, q̄ labore ad idem tuendum assumpto, quo simul & quā
alta mente id reposuerim mōstrare: & quo merito videri possem non tam

mihī, q̄ tibi Regina maxima laborasse. Ad hæc mecū cogitabā, q̄ prudētia
auiæ tuæ, illi (in q̄) maximæ Isabelle literaria munera grata fuerūt. Contē-
plabar, q̄ ad viuū eā prudentia, magnanimitate, religiōe, ac pietate referas.
Vt enī cætera omittā, quæ admodū illa corregnāte Ferdinādo Regi catho-
lico nō vno nomine magno suaq; sapiētia, variaq; animi virtute adiuuāte,
Castellæ regna restituta fuerunt, & pro barbarie germanā eruditionē, pro
simulato verū monachismū, pro Iudaismi pestilētibus reliquiis CHRīanif
mū susceperūt purissimū: ita Diua hac Catharina Regi & D. N. Iohāni
huius nois tertio, multis noib⁹ maximo, heroica modestia, pariq; prudētia
& magnanimitate gratissime assistente, Lusitania doctrina in oī facultate
defœcata claret, floret, & vberes fructus parit, monachism⁹ illi antiquo suo
nitore restitutus, vitā Apostolicā verbo & exemplo spirat. Catholica vero
fides veritatis splēdore per cognitionē causarū ipsius, aurorā veluti biugā
non sine labore a Sed. Ap. ostensam ortāq; nec citra puluerē subuectam,
hereseon tenebris, imo dementiis penitus dissectis, rutilat & splēdet. Quē
admodū item illa Isabella se nēpe fœmina maior, & cordatior regi magno,
& cordato, ac toti regno a cōsiliis semper fuit, vt utilis ita accepta: sic Catha-
rina hæc serenissima, dum se in dies virtute ac sapientia superat, regi oīum,
qd̄ palā est prudentissimo, & cōsultissimo ac toti regno merito a cōsiliis est
non minus prouida, q̄ accepta: eo noie auiā superās, q̄ eū autoritatis locum
apud exteros adeptā est, quē apud suos illa. Postremo ad id audēdū mouit,
q̄ rē tantæ heroidis noie illustratā p̄pensius docti legēt atq; indocti, fietq;
ita, vt cōpēdioso via omnib⁹ palā fiat & me pro veritate Regibus meis
respondisse, & illorū maiestātē mihi non pro affectu, quo supra merita iūt
in me propensio: sed pro iustitia, cuius semp̄ illis cura prima est, fauisse ac fa-
uere. Et is quidē est Regina CHRīaniss. nr̄ in hac re scop⁹, hoc signū qd̄ cō-
tingere p̄cupimus. Si enim. T. C. p̄suasero illā indulti Ap. cōicationē, regia
& heroica benignitate mihi factā pro tenuitate mea me maximi facere, si
Regi nr̄o ac. T. M. fidem fecero me de Iure huius cantoriæ bona fide respō-
disse, si viris eruditis visus fuero in his prælectionibus inquirendæ veritati
sedulā operā dedisse, & q̄ maxime putauī vera elegisse, cantoriā cui cedere
iusseris, qd̄ sæpe ad te ex animo scripsi, nō sum sollicit⁹: quippe qui solos ma-
nuū mearū labores, quos regia munificentia magnificentissime pensat, mā-
ducare beatius cū Psalte duco: maloq; multo Lusitanos qui me hic & vbiq;
egregie redamarūt, cū tenuitate humili, imo & cū paupertate in bñu olētē
continere officio, q̄ diuitiis & honorib⁹, eorū in me inuidiā cōflare. Accipe
igitur maxima Regina mei in te animi pietatē nō paruā. Accipe humanis-
sima humile xenium. Accipe CHRīanissima multa in eo spirantia
CHRISTVM illū IESVM. Qui vt suæ passionis ignominiā hoc
tēpore vertit in gloriā, ita labores istos tuos magnos quos regiū diadema
parit, in requiē tandem cōmutet aternā, quæq; patimur opprobria in sui
sanctum timorē & amorē perseuerantem conuertat. Amen.

I N D E X.

INDEX OMNIUM SUMMARVM AD MARGINEM collectarum ordine alphabetico digestus.

A

- BBR** Euiatio termini citatorii nō est iusta causa appellandi ei qui intra terminum coram iudice cōparere potest. facie. 121. litera. m.
- ABSSENS** ab episcopo excōmunicatus in præsentiā canonicorū vocād⁹ est ad electionē ab eis, vt sciāt an ille pretē surus sit se nulliter excōicatū. f. 170. d.
- ASSOLVTIO** ad cautelam nō datur ab excōicatione ordinarii lata post appellationē, nisi aliquo modo prius exēptione probata: quamuis brachium contra eum denegetur. f. 158. r.
- Absolutio** ad cautelam non impeditur propter exceptionem manifestæ offensæ, quando excōmunicatio allegatur nulla ob iurisdictionis defectū, siue manifestum, siue dubium. f. 182. r.
- AC** hæc vox diuersa copulat. f. 7. r.
- ACCESSOR** nō habet plus Iuris ante mortē eius cui est accessurus, quam hæres ante mortem testatoris. f. 76. c.
- ACCESSVS** noua vox etiā Iuris peritis quid significet, & apud quos inueniatur. f. 4. h.
- Accessus** ante cōditionē impletā solū Ius ad rem tribuit, nō in re. f. 4. i.
- Accessus** renūciatio anteq̄ p̄ eū accedat facta nil Iuris vacare facit. fo. 4. l.
- Accessus, regressus, & coadiutorias** cum futura successione Ius tantum ad rem tribuere. f. 5. m.
- Accessus, regressus, & pensio** raro vel nunq̄ conceduntur, nisi renuncianti, vel contemplatione renunciationis. f. 8. x.
- Accessū, regressū, & pensio** Papa nō cōcedit, nisi ob renūciationē. f. 14. m.
- Accessus expectatiua** quædā gratia. Quo nomine primum Paulus videt̄ in suis legibus vsus, nec nō & eius tempore Iuris periti. f. 59. c.
- Accessus** quædam collatio conditionalis. f. 60. e.
- Accessus** aliquñ excipitur, aliquñ nō in reuocatiōe exexpectatiuarū. f. 61. g.
- Accessum & regressum** non esse in fauore pares f. 62. l.
- Accessus** coadiutoria inferior est fauore. f. 62. k.
- Accessum** a se concessum Papa non tam facile reuocat, ac a præcessore cōcessum, & ratio germana huius f. 64. r.
- Accessum** habenti consilium vtile f. 65. s.
- Accessus** per compositionē pecuniariam obtineri. f. 67. f.
- Accessui & regressui** non præiudicat̄ per prouisionē cum clausula: si nō adū est aliqd̄ Iuris quæsitū. sed aliis expectatiuis sic, f. 73. z.
- Accessum** ad hanc cātorīā præambulū quoddā esse ad successionē in illā, veluti Ius patronatus ad beneficium. f. 89. b.

C O N T E N T O R V M.

- Accessus modus quærendi ciuilib, non Ius quæsitū. f. 98.
- ACCESorie non licet quod principaliter vetatur, quando eadē prohibendi ratio in utroq; modo inuenitur. f. 105. l
- ACQVIRERE, gignere, agere difficilius, quā conseruare. f. 42. t
- ACTio de dolo dat in eū qui pmisit incipere & nō p̄ficere op̄ in re sua. f. 71. q
- ACTVM nullum non esse actum. f. 160. a
- Actus cōsumatio & illius in suū effectum perfectiū reductio executio quædam illius est. f. 93. q
- Actui q̄ non sunt necessaria inutiliter & inepte adhibita eum nō vitare: veluti si instrumentū aliis munitū sigillo deficiat. f. 110. c
- Adeundi potestati alia Ius per se subsistens, alia non. f. 76. b
- ALCIATVS laudatus post relinquitur. f. 79. f
- ALOISIVS Ap. Sed. legatus vir multis noibus illustris & suspiciendus instar angeli pulchritudis ac lucis Conibricā suo nitore restituit. f. 162. h
- Alternatiuam ordinariorum coadiutoriam tollere. f. 61. b
- AMICITIA nonnulla iusta recusandi causa, illa nempe quam iudex talē arbitrabitur. Nam & nonnulla repellit testē. f.
- ANTOnii mēorabile de meris executorib; dictū aduerbū relatū. f. 130. b
- APPELLari potest ab actu nullo, quē tñ appellatio nō cōfirmat. f. 142. n
- Appellari potest in iudicis absentia, quando ille sui copiam non facit, neq; oportet eū amplius quærere, etiam ad petendū apostolos. f. 141. l
- Appellari a pœna legis nō posse: a declaratione vero, q̄ pœna fuit incurta, sic. Et ideo appellationem a declaratione, q̄ excōmunicatio fuerit incurta validam esse ac suspensiuam. f. 143. q
- Appellati legitime vim facit iudex qui eū excōicatū denūciat. f. 147. f
- Appellandū corā iudice si eius copia potest haberi, aut certe intra debitum tēpus intimādā esse iudici appellationē in absētia interpositā. f. 122. r
- APPELLATIO non suspendit actum futurū ab excōicatione præterita omnino pendentē, & illi annexū. f. 70. m.
- Appellatio competitoris risu digna multis de causis. f. 121. o
- Appellatio prius scripta in libello appellatorio debet offerri, vt in scriptis dicat facta: neq; sufficit, q̄ dū fit vel mox ac facta fuerit scribatur. f. 122. p
- Appellationis intimationē fieri posse per negociorū gestorē alium quēlibet non habentē mandatum æquius videtur. f. 123. s
- Appellatio in absentia iudicis facta & per quēcunq; illi intradecendium intimata valet. f. 123. t
- Appellationem intimari per partem, vel procuratorem maius est, quā eā notificari per alium. f. 123. u
- Appellōis in absentia factę intimatō sicut faciēda est intra tēpus appellādi, vt appellatio valeat, ita est faciēda intra terminū in monitorio contentū, vt censuras reddat nullas. f. 124. x
- Appellatio ab excōicatione lata, si iusta est, deuoluit quidē iurisdictionē.

INDEX.

- non autem sententiam suspendit. f. 124. y
- A**ppellatio ab interlocutoria in scriptis, & causa speciatim inserta facienda est. Nec sufficit per relationē ad acta: quāuis sic per relationē ad certam actorum partē, presertim ad aliam appellationem. f. 140. i
- A**ppellō ab excōicatione. non suspendit quidē illā, sed a sētētia declaratoria, q̄ ea est incursa illā suspēdit siue ab hoīe, siue a lege ifligat paulo post. f. 143. p
- A**ppellatio ab excōicatione non suspendit denunciationē futurā, sed appellatio a declaratione incursionis sic. f. 143. r
- A**ppellatio a declaratoria incursionis excōicationis maioris virtutis, q̄ appellatio excōicationē præcedens, quoad euitādā euitationē aliorū. f. 144. s
- A**ppellatio a declaratoria excōicationis incursæ nō efficit ipsam nullā, sed denūciationē, aggrauationē simul, & interdictū sequētia sic. f. 144. t
- A**ppellōe de iterposita ad Papā nō cognoscit Rex ad finē pnūciādi, an iusta an iniusta sit appellatio, sed ad finem cognoscēdi, an iudex vim inferat appellāti, sic. f. 150. p
- A**ppellationis causa non est eadem cum causa vis quæ contra illam infertur sicut neq̄ cum causa attentatorū pendente illa. f. 154. c.
- A**ppellōe de iterposita ad S. A. et p̄cipaliē cognoscit iterdū ordinari. f. 170. o
- A**ppellationē ab excōicatione lata suspēdere hodie denūciationē & ptātē denūciandi in his, quæ nō sunt notoria saltē, pbabilissimū. f. 185. b. & c.
- A**ppellatio per nullitatem sententiæ iustificat, quando est a diffinitiuā, & etiam quando ab habente vim diffinitiuā, & etiam quando ab interlocutoria, si ex causa illam annullante expressa fiat. f. 185. f
- A**rbitrio iudicis relinquit quāta prudētia sūt bñficiario necessaria. f. 36. l
- A**RCHIdiaconi sententia male intellecte cū clausula Caterū. peius per p̄sa causa errandi fuit circa executorū qualitates. f. 112. l
- A**rchidiaconum opinionum contrariarū concordia. f. 174. q
- A**R G V M E N tū a sufficienti partium enumeratione validū. f. 77. e
- A**rgumētū in arguētē regerit. f. 92. m. & f. 93. s. & t. & noua & pulchra consideratione. f. 92. o. & iterū retortū. f. 94. u. & f. 95. y. & f. 87. b
- A**Rticulus causæ non iurisdictionalis cuius delegabilis. f. 112. k
- A**utor veniā petit, q̄ cōpetitorē nolens, vt se defendat, offendit. f.
- A**utor veniā sūmatū & infimatū pfatur in p̄ric. ex. 10. f. 34. & in p̄ric. ex. 11. f. 39
- A**Vtoris iusta de quibusdā cōquestio. f. 181. p
- A**utor correctiōi. S. A. legati ei⁹ & cuiusuis recti⁹ sētētis oīa subiicit. 124. g
- B
- B**A R T O L V S defenditur contra Imol. & recentiores. f. 84. l
- B**E N E F I C I I amici ipetratio ad cōstituendā p̄sionē vel cōcedendū accessū, vel regressū facta, si vterq̄ id facere cupit, dolosa p̄sumēda est. f. 13. l
- B**ñficii ecclīastici nō ē capax prudētia icapax naturæ Iure repugnāte. f. 18. y
- B**ñficia pueris cōferre, existentibus adultis idoneis, inexcusabile. f. 18. b
- B**eneficium conferri nequit, etiam a Papa infanti, furioso, & prodigo: neq̄ illi si conferat parendum est. f. 19. c

- Bñficiū Papa, et sciēter ei cui ē bonis interdīctū. Q̄r nō pōt dispēsar q̄r. f. 28. h
- Beneficiorū siue sacerdotiorum distribuendorum incuriā & petitionis improbā
reprehensionis tacitā venia petitur. f. 34. i
- Bñficio ecclīco habēdo nō sufficit oīs prudētia q̄ ad pctū; v̄l meritū ē satis. f. 35.
- Beneficio indignus, qui nescit legere & construere. f. 40. z
- Bñficio collatio facta ei q̄ nihil callet latine vt plurimū nulla ē ipso Iure. 43. n
- Beneficium ad acquisitū tenendū qui non est idoneus, a fortiori nō esse idoneū
ad id qd̄ nondū est acquisitū, & contradicentiū monitio vehemēs. f. 43. s
- Beneficiū acquiri vetat furor p̄ueniēs, non tñ tollit subsequens. f. 42. x
- Beneficii collatio idoneā scientiā non habenti facta nulla: & tamen ei cui confert,
quam conferenti peccatū est, & ad alium deuoluitur faciēda. f. 47. e
- Beneficii collator tenetur de omni damno, qd̄ indignus p̄stat. f. 46. f
- Beneficii collatio digniori fiat. f. 48. n
- Bñfici collatio facta illiterato & parū scienti, nec sp̄ plus sciēdi p̄mittēti cōue
niūt in eo, q̄ vtraq̄ est nulla: sed differūt, q̄ illa nō p̄stat titulum coloratū
hac autem sic. f. 49. p
- Beneficii collatio quo casu facta ab ordinario est nulla, etiam facta per literas
Papæ non valet. f. 49. q
- Beneficii collatio facta per executorem non valet, quando Papa si sciuisset ve
ritatem, id fieri non iussisset. f. 49.
- Beneficiorum collatorum alios esse incorruptos, alios corruptos. f. 49. s
- Beneficiorum collatoribus horrenda sententia. f. 50. i
- Beneficii collatio facta excōicato minori excōicatione nulla: non autem vt plu
rimū quæ fit capitalis criminis reo. f. 50.
- Beneficii collati collationem non per omnē defectum morū honestatis reddi
nullam, sed per illam & illam. f. 50. a
- Bñficiū qui accipit sine scia idonea illi regēdo peccare dū accipit: imo & postea
retinendo acceptū, si eā q̄ citissime cōmode potest non quærat. f. 55. r
- Beneficii collationem, quæ illiterato facta nulla est reuiuiscere literis quæsitis
& collatore in eadem voluntate perseuerante probabile. f. 56. s
- Bñficiū qui sciens nō esse suū apprehendit inhabilis ad illud efficitur. f. 56. s
- Beneficii ecclesiastici non est capax qui maior. xxv. annis curatorē habet. Quo
niā eiusmodi viro non sunt ecclesiæ gubernacula cōmittenda. f. 57. n
- Beneficia ecclīastica non q̄rit maior qui curatore iuuatur, alia vero sic. Quia ī
illis non furioso, sed pupillo exæquat, & quæ ratio diuersitatis. f. 58. q.
- Beneficio in seruiendi potentiam propriam & per se quis debet habere, nec suf
ficit per alium id facere posse. f. 58. a
- Beneficia siue vendi possunt, siue non a Papa, parū tamē decet id de ipso dicere
cum quod ipse facit honestiore noīe appellari queat. f. 63. m
- Bñficiis in ecclīasticis qd̄ libet licet Papæ scdm̄ Cōem. Qd̄ nō videt verū, qd̄
oīa, quāuis quoad tollendas literas de vacaturis regulariter sic. f. 64. s
- Beneficium ob causam iustā dimissū, causa nō consecuta reddendū. f. 70. n
- Bñficiū ad ecclīasticū Iusp̄ irregularitatē & inhabitatē supuenientē pdi. f. 73. s
- Beneficium patris per statutum debitum ante hanc Cle. filio eius post illam ei
conferri non posse. f. 76. a

- Beneficiū ab alio possessum conferri quidē sine causæ cognitiōe potest: non tñ
 possessio illa sine illa tradi. f.114. s
- Beneficiariis literis vel expresse inferitur, vel tacite inest clausula: si dignus est
 impetrans. Que instruit executores non suspendit gratiam. f.34. g
- BERNARDUS epus. S. Thomæ laudatur. f.172. f
- BONORVM omniū exteriorū maximū esse honorem & famā. f.148. h
- BRACHIUM seculare non est impartiendū contra eum qui appellauit, cō
 ab interlocutoria, si ex pbabili causa id fecit, & non cōstat eā esse falsā. f.155. e
- Brachiū seculare inuocat delegatus, subdelegat⁹ & subexecutor Papæ. f.156. f
- Brachii secularis inuocatio non competit inquisitori Iure speciali, sed cōmuni
 aliorū delegatorum. f.156. b
- Brachium seculare delegatus Papæ inuocat, nullo super hoc ad ordinariū eccle
 siasticum recursu habito, si habere noluerit, quāuis possit si voluerit. f.157. i.
- Brachiū seculare quando contra appellantē non sit impartiendū. f.157. k
- Brachium seculare impartiturus de nullitate sententiæ cognoscit: sicut & execu
 tor mixtus. f.157. n.
- Brachium seculare non est impartiedū ecclesiastico iudici extraiudicialiter illd
 petenti ad id quod est iniustum. f.158. p
- Brachium seculare non est impartiendū regulariter contra appellantē in for
 ma & tempore debitis. f.157. q
- Brachium seculare impartiturus tantū potest de sententia cognoscere, quantū
 executor mixtus. f.158. s
- Brachiū seculare cū ab vtraq; pte cōtra alterā petitur qd faciendū. f.158. i
- O
- CANONICVM literatum esse oportet. f.54. o
- Canonicus Conimbricensis qui scandalum posthac in cōicatione. M. acceperit
 non pietatis, sed mali animi signa dabit. f.171. d
- Canonicorum conimbricensium religio & puritas animi magna, quæ vt semp
 crescat ex animo desideratur. f.162. f
- Canonici Conimbricenses qui. M. nulliter excōicatū vitarunt in diuinis a princi
 pio vix a peccato & restitutiōe diuini obsequii excusari post, hæc aut scripta
 insinuata & causam a legato receptā minime. f.170.
- Canonici Conimbricenses si contēnerent seruare Canones Aplicos vitationē
 excōicati vetantes deponi posse ab ordine & beneficio: non tamen hæreseos
 suspectos habendos. Qm̄ eorū in. S. A. obseruantia notissima est. f.171. c
- Canonicos Conimbricenses olim nō fuisse minoris eruditiōis, q̄ nūc. f.174. q
- Canonici Conimbricenses a rumore in eos parū iusto excusantur. f.176. b
- Canonicum literatū esse oportet. f.54. o
- CANTORIAE Conimbricensi quæ, quanta, & qualia incūbunt. f.36. k
- CAPACITAS beneficii tempore acquisitionis & collationis inesse debet etiam
 quando tempore quoq; impetrationis adesse oportet. f.30. q
- Capacitatē oportere adesse tempore collationis non dubitant disputantes, an
 oporteat adesse tempore impetrationis. f.31. i
- CAUSA nō potest miti i principe, qñ facit qd sine illa nō pot cōtra Ci. & Pā. f.63. p
- Causam immediatam, non mediatā considerandā, & ideo Ius cōpetens alicui
 ex periurio tolli posse per penitentiariū. f.78. c

- CENSURAS** falsas pro veris colere non esse viri pii, nec docti. f. 162. q
 Censuras tolli vel non tolli p̄ parū refert ptis, p̄ qua sūt latae, si appllo p̄det. 184. a
 Censuras in pr̄iudiciū alterius seruare, quando seruandae non sunt, non est reli-
 gio sed superstitio. f. 171. b
- CHRISTIANOS** parum **CHRISTIANOS**. f. 181. i
- CITAT** cui decliatoria exceptio fori cōpetit eā allegār debet nisi sit notoria. 122. n
 Citationē Iure naturae faciendā esse, & ideo neq; a principe tolli. f. 129. s
- CLAUSULA** non obstantibus. &c. etiā si essent talia. &c. quorū tenores. &c.
 tollit necessitatem inserendi tenorē contrariorum. f. 5. o
- Clausula** p̄dicta qđ dictum est opatur, etiā si caueat in cōtrariis ne id opet. f. 6. p
Clausula p̄dicta id operatur, etiam secundū contrariā opinionē, quando in
 lege poneretur, vel stilus Curiae id haberet. Quod constat habere. f. 6. q
- Clausula** quae inseritur alicui capitulo accessorie non refertur ad alia. f. 7. q
- Clausula**: quouis alio mō vacāte oēm modū vacādi ex p̄sona expressa cōtingen-
 tē cōprehēdit: et p̄ obitū, cuius verisimilē notitiā nōdū ipetrās habebat. f. 7. t
- Clausula**: sicut asseritur, & sicut asseris, differunt. f. 8. n
- Clausula** gratiae, etiam impulsuq; si falsa est etiam vitiat pro Cōmuni & Decio
 contra eundē & noua concordia. f. 8. y
- Clausula** pro cōmuni, vite ac morum honestas, intellectus. f. 24. y
- Clausula**, sup̄plens defectus, non extenditur ad naturales. f. 38. k
- Clausula** Cæterum processibus fulminatis inseri consueta, vt variae conditiōis
 subexecutores continet, ita varie circa illos operatur. f. 103. r
- Clausula** Cæterum. etiam laicos aliquot facit subdelegatos. f. 103. n
- Clausula**, vocatis vocandis, subintelligitur in omnibus cōmissionibus quas cū
 cognitione causae oportet expedire. f. 109. y
- Clausula**, contradictores. &c. quos comprehendat. f. 125. b
- Clausula**: inuocato si opus fuerit brachio seculari. tacite intelligitur in literis
 Papae, & expressio fieri solet ad abundantem & non necessariā cantelā. f. 157. g
- CLEM.** Gratiae de rescriptis maxime habet locum in gr̄a speciali. f. 17. c
- Clemētinae** constitutionis de filiis presbyterorum parentibus mediate, neq; im-
 mediate in sacerdotia substituendū tenor. f. 65. t
- Clement.** de filiis presbyterorum filiis eorum ante illam natis nocet, & facultas
 succedendi eis competens cum accessu confertur. f. 76. b
- CLERICIS** nonnunquā dici a laicis: vbi est Deus Clericorum? f. 130. y
- COLLATIO** facta indigno nulla est, & deuoluitur ad aliū faciendā. f. 63. m
- COLLOQVIA** omnia tutius nostra aetate fugere. f. 166. p
- COMP** cū Papa facta sup̄ accessib; cōcedēdis nō trāsit ad successorē r̄larit. 91
- CONCILIUM** contra generale neq; episcopus dispensat, neq; legatus. f. 61. f
- CONDITIO** nale debitū perire propter impedimentū & incapacitatē. f. 72. r
- CONFESSARIOS** parum doctos & liberos litiū occasiones esse. f. 181.
- CONIMBRICA** in Lusitania vrbs p̄eminens. f. 63. m
- Conimbricam** interdicto ecclesiastico multis nominibus nullo propter se fœ-
 datā fuisse. M. non abs re dolet. f. 162. g
- Conimbrica** egregiis cōcionatoribus & doctissimis in quavis facultate viris,
 ac selectissimis nobilibus & cognitorū causarū fidei p̄ntia nobilis. f. 171. e

CONSCIENTIAM octo de causis fieri erroneā. f.166. n
Conscientiæ puritati discretionis iudicium deesse non debere. f.168. r
CONSVETA tacite intelligi, & ideo expectatiuæ reuocandæ facultatem tacite
successori reseruari. f.63. o

CONSuetudo neq̄ induci cōtra legē clausulā decreti irritatis cōtinētē. f.109. e

CONTRACTUS vim non habet compositio in accessu interueniens. f.90. g

Contractus vim nō habet gr̄a precio concessa, q̄ Ius reuocabile tātū q̄rit. f.91. i

Contractus ex iusta causa tollitur a principe. f.91. k

CONTRADICTOR q̄ ad clausulā: cōtradiçtores. & c. nō dicit q̄ Iure cōtradicit:
& ideo nō qui possessionē suā sine cognitiōe ac discussiōe causæ nō vult reli

CRIMINA quæ irregularitatē gignūt remissiuē. f.51. (quere. f.125. e

CVRIA Romana causarū ad se voluendarū cupida. f.131. e

D

DATAM accessus ad diem conditionis impletæ trahi: quod omni expecta
tiuæ est cōmune. Cuius ratio triplex tangitur. f.3. g

DELEGATUS cum clausula appellatione remota non potest subdelegare
cū illa. & ratio germana quare i clausula Ceterū, p̄cessus fulminati & subexe
cutorii nō repetit̄ clausula cōtradiçtores. & c. q̄ ponitur in executoriis. f.121. l

Delegatus iudex in neminē habet iurisdictionē, nisi in speciatim vel gn̄atim
in rescripto nominatos. f.124. z

DILATIO nimīū breuis grauat. q̄ aut̄ sit eiusmodi arbitrio iudicis reliquit. 171.

Dilatio citatoria & deliberatoria non requirunt causæ cognitionē. Quæ tamen
ad producendos testes vel alio modo instruendā causam sic. f.116. z

DISPENSARE videtur Papa hoc ipso, q̄ scienter efficit aliquid cōtra
Iura, non aut̄ ordinarius qui sine causæ cognitione id fecit. f.291.

Dispensationē siue indulgentiā Papæ qua monachū de alio in alium ordinem
transfert, eo q̄ a suo apostataret, nullam esse, si nō detexit Papæ se ideo apo
stataste vt eam indulgentiam facilius impetraret. f.14. n

Dispensationē siue indulgentiā matrimonii scienter male cōtracti & cōsumati,
eo fine, vt facilius impetrarētur, inutilem esse. nisi hoc detegatur. f.14. o

Dispensatio quoad atate infantilem & puerilē circa prudentiā facta non cōpre
hendit virilem ac perfectam. f.37. p

DOCTOR quidam Academiae doctus & amicus excusatur. f.176. u

DOCTORIS dictum secundū ea quæ allegat intelligendum. f.54. n

DOCTORIS vnius eruditiōe ac ani pietate celebris autoritas excusat ēt a violatiōe
(cēsurarū. 173. l. E

ECCLESIAM viris literatis non a sinis ferratis indigere. f.46. h

ELECTUS & cōfirmat̄ repellit̄ ab ep̄atu si ante cōsecrationē fiat inhabilis. f.33. e

EMPHYTEUSIS a patre pro se ac liberis suscepta cadit sub lege noua, quando ta
lis est in qua pater filio præiudicare posset. f.97. b

EPISCOPOS nimīū ad ordinandos illiteratos faciles. f.42. m

Ætate qui maior est nōnunq̄ iudicio est minor imo puer & infans. f.34. q

Ætate qui maior est iudicio tñ puer dignus est qui restituatur, indignus tñ q̄
dignitate inuestiatur eccl̄iastica. f.38. r

Ætatis nr̄e corrupti mores mundiciei magnæ impatientes. f.52. n

- ETIAM hæc vox implicat & ampliat. f.7. s
- EXCEPTIO de regula debet esse. f.59. d
- Exceptio peremptoria quæ non solum gratiam, sed etiam literas perimit, ante litem contestatam opponi potest. f.102. e
- Exceptio quæ in vim dilatoria semel opposita postea in vim peremptoriae opponi potest, non est admittenda in vim dilatoria, nisi opponens se offerat probaturum in continenti, intra videlicet tempus arbitrium. f.104. h
- Excōicare parochū nō posse Iure cōi. Quia nullā eiusmodi iurisd. hēt. f.113. n
- Excōicare qui non potest principalē, minus participantē cū eo potest. f.174. n
- Excōicare non potest delegatus participantē cum excōicatis a se, nisi quando per illam participationem sua iurisdicō turbaretur. f.104. p
- Excōicans appellatē legitime nullam aut parvā vim infert. At denunciāns excōmunicatū gtauem. f.150. g
- EXCOMM Vnicatus acceptat beneficium: non tñ fit ei collatio. f.44. m
- Excōicatus celebrās irregularis est, & dignus qui priuetur beneficiis: etiā episcopatu si sit epus regulariter, sed fallit qñ post appllōem fuit excōicat⁹. f.161. a
- Excōicatus post appellationem quam putat legitimā celebrans non est irregularis etiam si postea declaretur esse illegitima. f.161. b
- Excōicatū post appellationem etiā denunciatum non vitans in diuinis quibus omnes interesse debent, sanius facit, quam qui vitat. f.162. e
- Excōmunicati excōicatione nulla electio valida, neq; infringitur licet deserat appellatio: præterquam quando illa tenuit. f.163. i
- Excōicat⁹ post appllōem vt vitet præcipiēti prælatō nō esse a subditis parēdū. f.163. j
- Excōicatum post appellationem vitandū esse, si constat clare eam non esse legitimā: non aut si constat eā esse iustam vel dubiā. f.166. q
- Excōmunicatus post appellationem a iudice procedente appellatione remota quando vitandus, & quando non. f.166. r
- Excōicatus qui nouit excōicationē in se latā esse nullam, & ideo nō paret præcepto sub illius pœna facto peccat a diuinis, etiam ad quæ consilio tantū tenetur abstinendo, si modo iuris peritus. f.168. p
- Excōicatus si doct⁹ est, & vir exēplaris qui nouit excōicationē in se latā nullam esse, & ob id illi nō paruerit, peccat parēdo ei, si nūc q; i eadē est opinio. f.168. q
- Excōmunicatus vt vitari non debeat, non oportet excōicationem notorie nullā esse, sed sufficit probabiliter id credi. f.168. u
- Excōicat⁹ nulliter nō seruetur: excōicationē postq nullitatis causā publicari. f.160
- Excōmunicato nulliter collatio facta valet. f.163. l
- Excōicatū nulliter q vitat i actib⁹ in qb⁹ illi p iudicialis est vitatio peccat. f.170.
- Excōicato post appllōem cōicās nō turbat indebite iurisdicōem excōicatis. f.175.
- Excōicatus magis peccat nō vitādo alios, q alii non vitādo ipsum. f.169. a
- Excōicatus nulliter non est vitandus, et antequā de nullitate in iudicio tractet quacūq; de cā nullitatē prætendat præserti si p nullitatis cā sit ius cōe. f.169. b
- Excōicatū denunciānti ordinario licet credatur, tamen qui scit eū ante excōicationē appellasse secure cōmunicat etiam in diuinis. f.163. m
- Excōicato nulliter non subtrahi cōionē diuinorum neq; beneficiū. f.163. n. neq; vilos fructus, iniuste autē excōicato subtractos restitui apta iniusticia. o

- Excōicatus non est persona honesta. f.170. d
- Excōicatio cōicās in crimine ob qđ est excōicatus in eādē. icidit excōicationē. 131
- EXCOMM**unicatio ad iurisdicōnē ptinet. Est enī vel meri vel mixti ipii. 112
- Excōicationem canonica p̄cedat monitio. Non est autē canonica q̄ saltē duorum dierum interuallum non cōtineat, nisi necessitas aliud suadeat. f.117. d
- Excōicatio q̄ pro futura culpa fertur non requirit monitionē canonicā: q̄ vero pro p̄terita sic: et si ea fuerit notoria. f.118. e. & q̄ pro futura culpa ferri dicit. f.
- Excōicatio lata in possessorē ab executore gratiā, illa ratione, qđ nolit possessionem sine causā cognitione relinquere, nulla. f.115. n
- Excōicatio sine monitiōe lata iniusta qđ est sed valida: & si a delegato ferat. 119
- Excōmunicatio delegati sine monitione lata nulla est, quando potestas excōicādi cum ea restrictione delegata fuit. f.119. b
- Excōicatio post appellationē iustā lata ipso Iure nulla. f.120. i
- Excōicatio in contradictorem Iuris ab executore lata virtute clausulā, contradictores. &c. nulla ipso Iure qđ paulo post iterū & iterum probatur. f.126. e
- Excōmunicatio sine monitione lata monitorio executorio sine causā cognitiōe & clausula iustificatiua lato est nulla. f.129. f
- Excōmunicatio monitorii executorii sine clausula iustificatiua: si te se seris. &c. facti nulla. f.128. q
- Excōicationis a sententia pure lata quā appellatio interponitur non suspendit illam: quando autem in diē vel sub conditione fert sic. f.142. u
- Excōmunicatio nulla non est excōmunicatio nec timenda. f.160. c
- Excōicatio post appllonem lata per eius desertionē non sumit vires: nisi quoad hoc vt denunciari & euitari posset excōicatus donec nullitatē p̄bet. f.163. k
- Excōicationē nullā nunq̄ timēdā esse ob p̄cā: ob culpā aut scandali, donec cā nullitatis publice, custodiēdā in publico. Qđ paulo iferi⁹ magis explicat. 163
- Excōicatio etiam iniusta timenda quidē est: non tamen nulla. f.164. h
- Excōicationis huius nullitatis causas satis supq̄ publicatas fuisse. f.165. k
- Excōicatio cuius fundamentū est alia, ea non existente cadit. f.175. r
- Excōicationes in participantes ab executoribus latas nullas esse: nisi nominati moneantur. f.174. o. & raro valere. f.175. t.
- Excōicationē & interdictū noue vltra cōes differentias differre. f.169. c
- Excōmunicationem aliquando reddit fortiozem denunciatio. Quo casu appellatio ab excōicatione lata denunciationem suspendit. f.84. h
- Excōicatio vt nulla & iniusta simpliciter declaretur peti posse: f.125.
- EXECUTOR VM** deputatio nulla & inutilis est ipso Iure, quando nulla quoq̄ & inutilis est gratia in quā exequenda illi deputantur. Quoniam hęc deputatio gratiā accedit. f.101. b
- Executor mixtus Papæ vel legati non potest esse qui canonica vel ecclesiastica dignitate caret. Quia verus iudex est. f.205. k
- Executor nudi ministerii, etiam Papæ potest esse qui non est canonicus, neq̄ dignitate p̄ditus. f.106. m
- Executorū gratiarum Sed. A. ob insolentiā male audit ipsa. f.106.
- Executor gr̄a S. A. nō deputat, nisi cui congruat. c. Statutū. de rescr. li. 6. f.106
- Executore qui partes iudicis assumere tenet qualificatū esse oportere omniū

- fere vna est scētētia: siue ad id ex forma exp̄ssa mādati siue aliūde teneat. 107.
 Executor faciens iudicialiter actū quē extraiudicialiter agere potuit aliquantō
 fortiozem reddit. f. 111. d
 Executor qui non habet qualitates cap. Statū de rescr. li. 6. nō posse iurisdctōe
 vtī, etiam quando illa in actu non est necessaria. f. 110. b
 Executores gratiarum de stilo Curia cursoli qualificati constituuntur, cū sub-
 executores & sententiarū & gratiarū etiā alii substituunt rō germana. f. 111. e
 Executorem qui non est qualificatus nō posse nominatim praelertim excōicare
 Quam rem omnibus altius Collectarius perscrutatus est. f. 112.
 Executor nullus apud Frācos excōicat. Nam ad eos solum pertinet infinuare
 ac notificare. f. 112. h
 Executores gratiarum licet regulariter non teneantur ad assumendum iudicis
 partes, quandoq; tamen contra. f. 114. r
 Executor possessionem beneficii ab alio possessi non potest sine causā cogni-
 tione tradere, imo neq; possessionis statum mutare, etiā post latā sententiā:
 etiā si sine violentia eam tradere posset, & possessor abesset. f. 114.
 Executor nimiū festinans grauat: etiā si sit merus. f. 117. e
 Executor merus terminum præfigere non potest, ad effectum saltem excōican-
 di noua excōmunicatione eum qui non paruerit. f. 116. y
 Executor gratiarum Apostolicarum, quāuis in contradictores appellatione re-
 mota procedat, non tamen eius subexecutor. f. 121. k
 Executor nullam iurisdictionē habet eum qui iure contradicit per illam clau-
 sulam, contradictores. &c. Et ideo processus contra illum factus est nullus.
 f. 125. b. Executor is veluti apes in fixo aculeo fugiebat. f. 130. x.
 Executor merus multa debet audire & qd de auditis facere debeat paulo po-
 Executorem qui modum excedit recusari posse. f. 133. a. (stea. f. 130. a
 Executor merus qui recusari potest, & qui non. f. 133. n.
 Executor is non solum recusari, sed castigari potuit. Cui contrito & famā resti-
 tuenti venia desideratur. f. 134. o
 Executoris huius in Diuos irreuerentiā & in homines inciuilitas. f. 137. y
 Executore a mero non appellari regulariter: sed fallit qñ modus excedit. f. 141.
 Executor is Deo Sed. A post. Regi, Iohanni Gomez, & M. iniurius cum om-
 nibus qui ei fauerunt. f. 144. n
 Executor per meram executionem contra protectionem regiam procedens,
 ante habitam de causa cognitionem grauat: licet ob hoc solum quas ferret
 censuras non essent nullæ. f. 145. a
 Executorum longe a Curia Romana exequentium a fulminibus nemo secu-
 ruserit, si regia autoritas vim eorum non arceat. f. 152. t
 Executoris huius scētētia nō fuit pastoris ecclīæ, sed poti⁹ gregū & armētōrū. 164
 Executoris huius lras valuis affixas a quis ipune refigi potuisse ac lacerari. 169
EXECUTORIVM mandatū in vim citationis relolui tunc quando in eo
 permittitur parti allegatio & defensio. f. 120. c
 Executorio a mandato iustificato per clausulam, si te senseris. &c. potest inci-
 pere iudex. f. 130. n
EXEcutionem per abruptam sine causā cognitione contra possessore factam
 b iiii

perdi Ius eius in cuius fauorem illa facta fuit. f. 116. x
EXPETANS cui superuenit irregularitas meminerit renouare expectati-
 uam, quando abolitionem irregularitatis petierit. f. 34. f
EXPECTATIVA omnis est gratia cōditionalis. f. 3. f
 Expectatiua per matrimonium contractum perit neq; per dissolutionē eius
 reuiuiscit nō tamen idē est de sponsalibus. f. 37. h
 Expectatiua expirat p irregularitatē supueniētē, nec illa sublata reuiuiscit. 37.
 Expectatiuarū reuocatoriā regulā omne Ius ad rē per eas quæstū tollere, etiā
 si ad acceptationē & collationē nondū acceptatā fuerit peruentum. f. 60. f
EXpectatiua generalis ante Cle. de filiis presbyterorum impetrata ad nulla
 beneficia paterna prodest. f. 74. u
 Expectatiuarū Ius ad rem confert alia maius alia minus Sed accessus magis,
 quam alię vt plurimum. f. 24. v
 Expec. omnis conditionalis semel, multæ vero bis. f. 74. y

F

FELINVS laudatur, & lector illius submonetur, f. 42 b
 Felinus laudat⁹ laude maiore dignus fuisset, si pauciora coaceruans illa magis
 expendisset: tamen si longe præmineat inter alios accumulatores. f. 96. z
 Felinum in intelligēdo Ludo. Ro. cōtra suū morē parū diligentē. f. 103 g
FERDINANDVS a Vascōcēlos cū primis verax, simplex, rect⁹ merito
 archipræsulatu illustratus. f. 72. q
FERIA to die in honorem Dei factus processus nullus est etiā partibus con-
 sentiētibus, etiā in causis beneficiariis & spiritualib⁹ regulariter. f. 137. a
 Furiosus & maior qui curatore iuuatur exæquatur. f. 58. p

G

GABRIELIS docti & diligentissimi pulchrum dictū. f. 169. z
GARSIAS ab Almeyda multis nominibus suspiciēdus. f. 172. h
GASPAR Velascus laudatur. f. 113 m
GEORGIUS ab Almeyda episcopus Conimbricēsis laudatur. f. 145 z
GRatiam expectatiuam libere a successore concedētis reuocari. f. 91. i
GVILHELMVS Cassadore p̄s Algarēsis eruditione illustris. f. 2.

H

HABERE et habere debere paria, habere item & habere posse. f. 136. t
HENRICVS infans summus & sanctissimus cārum fidei cognitor esse
HONORIS q̄ cura vana, q̄ cura solida. f. 148. l. (dignatus f. 172. q
H Viusmodi hæc dictio dispōem ad omnia præcedētia refert. f. 184 z

I

ILLITERATVS est qui nō callet alias quā vulgares literas. f. 39. x
ILLiterato beneficium conferri non posse, imo minus habilem quam homi-
 cidam. Quod noue sed vere declaratur. f. 39 u
ILLiteratos laicos, literatos vero clericos vulg⁹ Gallicū Theutonicū appellat
 Hispanū nō appellat literatū eum q̄ Latine laltē aut Græce nō nouit. f. 41. a
INFANS stipulari nequit, potius quia iudicio caret quā loquela. f. 19. e
 Infanti concedi expectatiuā nō est contra Ius naturale: est tamen cōtra Ius coē,
 maxime si nondū est clericus. f. 21. K neq; ordinari potest. l.

Infanti cui sublatus est per indulgentiam defectus ætatis & clericatus, quoad expectatiuã non continuo censetur defectus iudicii sublatus.	f. 22.	n
Infans præsumitur imprudens & doli minime capax.	f. 19.	d
Infans legitimari p̄t, licet non cõsenti at legitimationi secundũ multos.	f. 19.	g
Inscius literarum & imperitus idem.	f. 40.	y
Iniuriarũ & aliis modis multo teneri excõicantẽ iniuste: præserti dolose.	f. 170.	d
INTELLECTUS cõis. c. Non autẽ. 7. q. 1. parum probandus	f. 5.	n
Intellectus Cle. Gratia de rescr. tangitur.	f. 17. x. & Cle. 1. de præb.	23. n.
Intellectus. §. Pro defectu. c. Nisi. de renunc.	f. 50.	u
Intellectus. c. fi. de ætate & qua. f. 50. x. Intellectus. §. fi. c. Cũ in cõctis. de elect. f. 53		
Intellectus cõmunis. c. 2. de concess. præbend. li. 6.	f. 71.	r
Intellectus Cle. vt ii qui de ætate & qua. & gl. illius. §.	f. 80. i. & f. 81. a	
Intellectus reg. Sine culpa. lib. 6.	f. 98	e
Intellectus clausulæ Cæterum quæ executoriis literis, tam sententiã, quã processuum super gratia fulminatorum inseritur.	f. 103.	q
Intellectus cuiusdam statuti allegati a Canonicis Conimbricensibus.	f. 144.	p
Intellectus. c. 2. de concess. præb. expenditur.	f. 52.	n
Intellectus gl. summæ. 15. q. 4.	f. 138.	b
Intellectus, Pastoralis. §. Quia vero. de off. deleg.	f. 157.	m
Intellectus huius cap. Cum contingat. singulariter ampliatus.	f. 160.	u
Intellectus. c. Solet. §. fin. de sentẽ excõi. lib. 6.	f. 161.	m
Intellectus. c. 1. 11. q. 3. f. 164. f. Intellectus cuiusdam dicti Angeli.	f. 168.	t
Intellectus cuiusdam dicti Cald. in materia interdictorũ cottidiani.	f. 176.	z
Intellectus varius & quis germanus illius Gregorii Bonarũ m̄tiũ. & c. f. 165. m		
INTERDICTUM pro cessatione omnimoda per errorẽ obseruatum.	f. 176.	y
Interdictum quo ecclesiæ alicuius ciuitatis vel prouinciæ interdicitur speciale in dubio iudicandũ: non autẽ si expresse feratur generale.	f. 176.	a
Interdictum qd matrix ecclesia seruandũ esse ab omnibus religiosis etiã si nullũ sit tamen a secularibus	f. 169.	d
Interdicti huius tollendi remediũ pœnitudo.	f. 170.	e
Interdictum speciale tollitur ad cautelam.	f. 171.	u
Interdictum generale non relaxatur ad cautelam sed simpliciter sic data cautione de parendo Iuri: etiam antequã de causa nullitatis constet.	f. 171.	x
IOHANNES Emanuel Zamorensis episcopus laudatur.	f. 56.	
Iohannes Monachus laudatur.	f. 72.	q
Iohannes Gomez a Sylua laudatus. f. 101. a. & imparẽ suis meritis dignitatem habet. f. 114. eius egregia ciuilitas quæ. M. grata fuit. f. 137. Regiæ celsitudini deuotus. f. 146. & is vir Dei timens has censuras timere non debet.	f. 160.	z
Iohannes Lupus a Palatijs rubeis laudatus.	f. 126.	r
Iohannes Menesius generoso animo verba digna loquitur.	f. 172.	k
IRREGVLARIS ob criminis notorii infamiã celebrans non incurrit nouam irregularitatem contra Cõem.	f. 52.	h
IRREGVLARITATEM non contrahi sine contemptu vero vel interpretatiuo, neq; sine dolo.	f. 161.	
IRREGVLARITAS non omnis inducit renunciationẽ beneficiũ.	f. 33.	e

IVDEX qui extra iudicialiter procedit quādo iudicialiter procedere debet
facto videtur partem molestare, & cōtra eum de spolio agi potest. f.127. i
Iudici non procedēti rite resisti potest perinde, ac parti. f.127. k
Iudex incōpetēs spoliare videt, et si Iuris ordine fuato possessionē tollat. f.127.
Iudicis ob processum indebitū ad instātiā partis factū pars ipsa tenet. f.128. m
Iudicis incōpetentis autoritas partem non excusat. f.128. n
Iudice ad instātiā partis indebite molestāte pars ipsa molestare videt. f.128. o
Iudicis incipiētis ab executione sine clausula iustificatiua pcess⁹ null⁹ est. f.128. p
Iudex qui plus ab vna parte quā ab altera p impēsis accipit recusari pōt. f.133.
Iudex laicus de spiritali cognoscit incidēter, quādo summarie siue sine discuf
sione id ei liquere potest. f.148. k
Iudex laicus cognoscit de articulo spūali incidēter, q̄do res notoria est. f.149. m
& tunc non debet directo super eo pronūciare sed per modū causæ. f.149. n
Iudex quisquē sermo Hispanus appellat, de manga. f.144. u
Iudex laicus qui de possessorio beneficii iudicaturus est cognoscere debet de
colore tituli. Imo bis ad diuersos effect⁹ cognoscit semper Frācus, quādo. f.
dat recredientiā, & quādo adiudicat possessionē, f.149. o
Iudici exequenti iniuste priuatū resistere posse, præsertim cum iudicis compe
tentis copia deest. f.153. z
Iudex ecclesiasticus aliter iuuat secularē, quā secularis ecclesiasticū. f.157. l
Iudicis mandatū nullū neq; accusat neq; excusat. f.169. b
IVS ad rem facilius quam in re perdi. f.15. q. & f.34. e
Ius ad beneficiū perdit p cuiuscūq; incōpatibilis adeptionē, Ius autē i beneficio
Ius semel extinctū nō reuiuiscit extincta extinguēdi causa. f.16. t (nō sic. 16. s
IURA naturæ habēt, nequis artē quā non nouit exerceat. f.18. a
Iuris naturæ nulla dispēlatio siue indulgētia humana. f.29. l
Ius ad rem perditur per amentiam, & alias inhabilitates sine culpa superue
nientes: non tamē Ius in re. f.32. y
Ius expectatiuæ eo exosius, quo specialius. f.34. e
Ius ad rem per electionem quæsitū nobilius esse Iure ad rē per expectatiuā,
vt plurimum quæsitū. f.37. n
Ius ad rem per accessum, & regressum quæsitum præstantius esse Iure ad rem
per alias expectatiuas habito. f.37. o
Iuris ignorantiam nonnunq̄ a vitio intrusionis excusare. f.56. c
Ius ad rem tollitur per incapacitatē, nō cōtra incapacitas per Ius ad rē impediē.
Quod ita esse in hærede, legatario, & aliquādo cōtrahēte probatur. f.73. t
Ius succedendi filio competens aliud a Iure filiationis esse Iure & spem confi
derabilem esse secundum aliquos viuēte parte. f.87. u
Ius in re quærendum non esse accessorium omnino Iuri ad rem, quod ad illud
habetur, quodq; multis modis perdi potest anteq̄ ad Ius in re perueniat. f.89. c
Ius quærendi modum ciuilem facile a principe tolli. f.98. f
Ius priuilegii facile a principe tolli. f.99. i
Ius suum indiscussum nullus possessor relinquere tenetur. f.127. g
Iure suo vtens nemini iniurius, f.127. h
Iurisdictionē qui nō habent nō possunt pœnam statutis suis adiicere. f.133. p

L

- Legatus de latere de appellatione ad papam interposita duplici respectu Iure cōi
cognoscit: quāuis Iure spēali amplior in hoc ei potestas cōcedi soleat. f. 181.
- Legati potestas ordinaria partim, & partim extraordinaria. f. 182.
- Lex futura tantum, & non praterita respicit, etiam si ratio legis æque praterita
vt futura respiciat, si modo ratio non concludat necessario. Imo etiam si ratio
necessario concludat, dū modo lex ad sola se futura contrahat. f. 66. x
- Lex etiam antiqui Iuris declaratoria solum futura cōprehēdit quando se ad illa
tantum cōtrahit. f. 67. x
- Lex non respicit futura, quando id faciendo inuolueret etiā praterita. f. 68. g
- Lex noua simpliciter loquens non extenditur ad praterita ratione formæ per-
fecta, etiam si quoad effectū fuit imperfecta. f. 81. b
- Lex noua nō includit praterita, et quoad futuros effectus si de re vel actu ipso
det licet sic si de usu, effectū aut executione loquat, & ea lōge diuersa esse. f. 81. d
- Lex de usu exercitio & executione loquens includit usū & executionem rei vel
actus etiam prateriti. f. 82. e
- Lex noua de usu vel executione actus vel facti alicuius loquens includit usum
vel executionem rei prateritæ. f. 87. x
- Legem nouā quæ statuit de actu vel facto aliquo, non extendi ad praterita, et
quoad futuros effectus, & legē nouā quæ de aliquo statuit, cōprehēdere futu-
ra, et si ea sint quidā usus executio prateritorū nō sūt aduersa, sed diuersa. 28. a
- Lex noua modū & ordinē causarum inducens secundū oēs includit causas sup-
prateritis futuras. Imo & pendētes scdm Cōmunē qua parte sūt future. 28. b
- Lex puniēs extēdētē reprēsalias vel pignoratiōes cōcludit extēdētē praterita. 83. f
- Lex vt bannitus centū soluat, quo a banno eximatur, non includit antea bannitū
licet antea potuisset eximi soluendo. 50. f. 83. h
- Lex formā procedendi & ferendi sententiam inducens includit lites prateritas
qua parte non sunt finitæ. f. 83. i
- Lex vt maritus lucretur medietatem dotis, cōprehendit dotes prateritas vxorū
post illam mortuarū. f. 84. k
- Lex noua non tangēs usum rei vel actus non extenditur ad usum rei prateritæ,
quando alia ratio, quam quia praterita est id impedit. f. 85. m
- Lex ne qua fœmina vestes sericas vestiatur, vel ne succedat dotata, prateritas in-
cludit, etiam eam quibus delata fuit hæreditas, sed non adita. f. 85. n
- Lex illa tantum dator capienti vel præsenti bannitum. includit eum qui ante
legem captum post eam præsenti. f. 85. o
- Lex, ne querelæ bannitorum audiantur, comprehendit eum qui accusationem
prosequens bannitur. f. 86. p
- Lex nequis triticū exportet eū, qui exportare cœpit comprehendit. f. 86. q
- Lex nequis administret, vt œconomus includit œconomos antea cōstitutos. f. 86. r
- Lex ne fœmina extante masculo succedat cōprehendit iam natas. f. 86. s
- Lex noua de aliquo agēs an cōprehēdat praterita, quoad futuros effectus. f. 89
- Lex noua de usu & executione agēs duobus solis casibus usum & executionem
rei prateritæ non comprehendit. Quorum tamen neutri est locus in casu &
specie propofita. f. 89. a

Lex noua nō cōprehendit executionē rei prāteritā, quando illa omnino est ac-
cessoria, & quando fons & ratio ei non congruunt. f. 89. d

Lex noua icludit Iura noua ī re cōferēda, q̄rū prābula & ad rē Iura p̄cesserūt. 90

Lex noua cōprehendit rē futurā q̄ perfectio est rei prāteritā ab ea pendētis &
per eā pficiendā, & per consecutionē ēt rē prāteritam pficiendā. f. 90. f

Legē nouam non comprehendere futura quoquomodo illa comprehendē-
do inuolueret prāterita simpliciter, falsum est contra Cōem. Cuius in hoc sē-
tentiā remissiue referuntur & soluuntur. f. 92.

Lex correctoria quā principaliter salutē respicit animarū & ecclesiā vtilitatē
fauore digna. f. 94. & extēdēda, quatenus rō illius expressa tēditur. f. 94. z

Lex noua ne fœmina in emphyteulim succedito cōprehēdit filias iā natas pa-
tris qui eā pro se ac filiis suis accepit quando eam pro illi tanquā pro hāredi-
bus accepit, quando item tanq̄ pro filiis sed reuocabiliter, non autē quando
irreuocabiliter. Et ita conciliantur opiniones aduersā. f. 97. e

Legis per dispositionē damnū datum non resarcitur. f. 98. f

LEGITIMA filio in bonis patris eo viuente quasi debita. f. 87. t

LEGITIMARI q̄snō debet extātib⁹ legitimis, at si legitime succedit cū eis. 96

LEGITIMATIO primogeniti non tollit Ius secundo genito quēsitū. f. 69. i

LEGITIMATIONI rescitā non contradicens consentit. f. 19. s

Legitimatio primogeniti p̄iudicat sc̄do genito legitio trib⁹ cōcurrētib⁹. f. 94. u

Legitimatio extantibus legitimis perosa, & ideo nō faciendā, & legitimatus nō
plus, quam legitimus habeto. f. 94. z

LIBELLO in eodem nullitatem & iniquitatem sententiā accumulari. f. 186. d

LITERATVS aliud in alia materia significat, in materia tamen ordinādo-
rum & promouendorū scientem & intelligentem literas sacras in diomate,
quo vtitur ecclesia in officiis ecclesiasticis denotat. f. 42. c

LOQUITUR qui sine iudicio non loquitur vt infans. f. 19. f

LVDOVICVS Gomeſius Sarnensis ep̄us laudatur. f. 4

LVSITANIA tota in propagāda multo sanguine fide catholica. f. 147. d

Lusitaniā peculiare vt in ea omnes clerici etiā ep̄scopi quibus nō est in regno
superior coram iudice seculari respondeāt. f. 142. y

Lusitanus & Gallus in ampliore possessione sunt cognoscendi de violentia sup
spiritualibus contra clericos, quā Castellanus & Nauarrus. f. 150. q

M

MANDATVM de prouidendo triplex. f. 3. d

Mandatū de prouidendo pditur propter irregularitatē superuenientē. f. 32. z

MENTE captus primo quē fama publica talē facit. f. 27. a. Secūdo qui ap̄d
cognatos pro tali habetur. f. 28. b. Tertio qui mente concepta nescit efferre. c.

Quarto qui memoria notabiliter est confusa, vel mentis hebetudine notabili
valde. d. Quinto qui ratiōes & verba inepte cōcinnat. e. Sexto quē abscondūt
& veluti in carcere tenēt, qui eius curant gerunt. Septimo cui ob mentis in-
opiā datur curator, vel bonis interdicitur. g

Mente captus genus, furiosus & demens quietus eius species. f. 30. o

Mentis bonæ in q̄tū bonæ nō est credere v̄l dicere peccatū esse q̄d nō est tale, sed
cognoscere se in genere pctōrē vel trepidare, ne peccet virtutis amore sic. f. 165. l

Monitorium pœnale non grauat si cū audientia detur donec exceptiones oppo-
sitæ reiciantur, & ideo misere peccare qui a monitoriis pœnalibus Salmati-
censis Academiæ conseruatoris ilico appellant. f. 121. n

N

NIHIL & inutile æquari, quando saltem eadem ratio id suadet. f. 140. h

NOTORIUM esse qd̄ ex actis colligitur, siue illud sit nullitas siue aliud. f. 149

Notorium & manifestum differre apud Iuris Pontificii peritos. f. 161. y

Notorie idoneus non est examinandus. f. 109. z

NULLŪ qd̄ a principio, vel postea penitus extinguitur, nōnunq̄ uiuificat aut
suscitat legis autoritate in aliquē euētū. f. 139. f. Nullaten⁹ verbū ipso iure dispo-

O

(nere sicut & penit⁹. 139. e

ORDINARIUS in casu huius. c. Cū contingat. terminum præfigit ad sibi
parendū: non autem ad puniendum non parentem. f. 117. a

Ordinari⁹ resistit delegato cōtra dispōem. c. Statutū procedēti. Imo & quolibet
p actū nullū grauant: data ei de facti notorietate informatione. f. 170. m

Ordinarius multa pōt circa applloem ad. S. A. interpositam. f. 170. o

Ordinarius non tenetur censuras seruare nullas. f. 181. l

Ordinarius præcipit delegatis cōtraria sibi præcipientibus non solū vt rescripta
Papæ, sed et pcess⁹ factos sibi exhibeat: qn̄ illi sūt ad sui iformationē n̄arii. 151.

P

PAPA solus sub cōditiōe ad t̄pus & in diē cōfert. Qd̄ Frāci parū admittūt. f. 3. e

Papæ narranti creditur ab aliis quam Francis, cū gratiā super narratis fundat, &
ea facta fuerunt, vel a se, vel corā se, non alias. etiāsi motu scriberet pprio. 23.

Papa sine vlla causa transgrediendo suas leges peccat: non tantū, quia illas trās-
greditur, quā quia non seruat illud: patere legē, quā tuleris. f. 25. c

Papa raro aut nunq̄ super scientia, prudentia, & morū honestate necessaria in-
dulget alicui, neq; dispensat directe: quāuis nonnunq̄ inderecte id faciat dis-
pensando super ætate. f. 57. o. Pars suo vniuerso congruat. f. 150. d

PECCAT quicumq; accipit officiū cui exercendo sciētia sua nō sufficit. f. 46. g

PECCATVM mortale omnem iniustitiæ actum. f. 170. f

Peccato mortali non omnē morū honestatē repugnare, sed illā & illā. f. 15. b

Peccata multa in conferendis & retinendis beneficiis fieri & quare. f. 55. p

Pœnitudo r̄mediū suapte natura efficax ad tollēdas lites, hoi; vitio inefficax. 181

POENÆ pecuniariæ impositionē Iurisdictionis esse. f. 113. o

PENITVS hoc verbū priuationē ipso Iure inducere ac disponere sicut & nul-
latenus. f. 139. d. nisi aliud per alia Iura appareat. g

Pœnam pecuniariam imponere aliquando meri, aliquando mixti est imperii
aliqñ autem iurisdictionis est simplicis. f. 113. r

POLLICITATIO CHRISTIANISSIMA competitori ab. M. facta. f. 127. a

Possessorē vocandū anteq̄ a sua pellat possessione etiāsi nō possideat colorate
paulo inferius. f. 114. g

Possessor non tenetur relinquere possessionē ante suū Ius discussum. f. 126. f

PRAE Iudiciū primariū nō scdariū attēdēdū. Qd̄ paulo inferi⁹ resoluit. f. 77. d

Præiudicium tertii præcogitatū a principe non impedit. f. 79.

Præiudiciū secundariū, qn̄ actus immediate in illud suapte natura tēdit attēditur

- licet attēta intentione animi agētis in aliud principaliter destinetur f.20. h
 Præiudiciū secundariū præcogitatū tacite vel expresse per viā legis, præsertim
 & in materia in qua nulla requiritur causa fieri videri a principe. f.99. m
 PRinceps si q̄ legē p̄fecta habeat nō præiudicat Iuri ātea quæsito alteri. 70
 Principem præiudicare nolle quando verum, & quando non. f.99. l
 PRiuelegium precio concessum sine causa irreuocabile, quando saltē Ius per
 fecte fuit quæsitum. f.63. n
 Priuelegium concessum precio pro sua persona suscepto a principe per succes
 sorem reuocari posse. f.64. q
 Priuelegiū ep̄o & alii sacrisifico simplici datū aliud operat̄ i ep̄o q̄ sacrisifico. 108. i
 Probādi narrata in rescripto onus ipetrāti incūbere nisi Iure præsumatur. f.23. r
 PROCEssus etiam cōtumaciæ punitiuus iudicis scientis vel debētis scire se
 nō habere iurisdicōnem vel merito, an habeat dubitatis null⁹: q̄uis nō sit idē
 de p̄cessu iudicis sciētis suā iurisdicōnē elidibilē vel recusabilē esse. f.135. q
 PRŌcemia cām finalē denotāt, mētē disponētis idicāt, & volūtātē ostēdūt. 22.
 Procemia bularū Papæ nō probāt quæ cōtinent. f.27.
 Procemia bularum & cōditiones illæ, si est idoneus: & similes, quæ verbis tem
 poris præsentis cōcipiuntur, nō cōditionē, sed instructionē inducūt. f.24. z
 Procemia bularum ad ornatum tantum poni falsum. f.24. b
 Procemiorum veritas Papam a peccato excusat. f.25. d
 PRVDENTIAM anticipatam in infante virtutis indicia esse. f.131
 Prudentia omnino necessaria ad bene viuendum. f.23. q

R

- RATIO alia de præterito legem efficit declatorariā, alia nō item: sicut & alia
 concludit necessario, alia non. f.67. u
 Ratio noua & singularis defendēdi. §.1. tit.1. lib.2. ordinationum. f.153. u
 Ratio germ an a q̄re reges hodie fere oēs de violētis cōtra clericos ciuilit̄ iu
 REcutari posse in vna causa q̄ grauauit in alia. f.133. l. (dicāt. f.153. x
 Recusandi cā immediata vna tātū, nēpe suspicio: licet vario de fōte nascat̄. 122.
 Recusandi iusta est causa patria cōmunis, & habitatio lōginqua. f.132. g
 Recusandi iusta est cā alienigenæ, q̄n delegat⁹ & altera pars sunt indigenæ. 132.
 Recusatio i scrip. & cau. exp̄ssa nō qualiq̄li, sed iusta ē faciēda Iure P̄otificio. 131
 Recusationē post p̄positā fact⁹ p̄cessus null⁹ est scd; cōem, si modo recusatio
 nō ē friuola maniteste nec maliciose p̄posita neq; recusās āpli⁹ corā iudice cōpa
 Regressus ad Ius pristinū omisū dari, cū id æqtas suadet. f.99. (reat. f.134. p
 Regule Cācellariæ reuocatiuæ ḡiarū tenor, & q̄sei⁹ prim⁹ autor f.59. b
 Regula. Factū legitime. li.6. de actu perfecto & cōsummato itelligēda. f.73. s
 Regulā sine probatione necessaria non esse limitandā. f.81. c
 RELIGIONIS ingressus mariti nō præiudicat vxori, quo minus replicare
 possit de mariti adulterio antea perpetrato. f.69. l
 Religionis ingressus non præiudicat Iuri quæsito alteri regulariter. f.96. a
 RENVN Ciari nō potest. cap. Statutū de rescript. lib.6. quoad qualitates
 personarum delegandarum. f.110. a
 RESCRIPTVM ad lites subreptitiū, regulariter ipso Iure validū,
 ad beneficia vero nō nec executorum ipsius deputatio, f.2. a

Rescriptū ad lites sine speciali mādato nō impetratur sed ad beneficia sic. f. 2. b
 Rescriptū executorū dici, et si nemo alius a papa sit collator, vel cōpulsor. f. 2. c
 Rescriptū ad lites regulariter quidē ipso Iure valere, at frequēter nullū omnino & inutile esse. f. 102. d
 Rescriptū ipso Iure a principio esse nullū, & postea ipso Iure perire vel reuocari paria esse, quoad faciēda post reuocationem, & gratia extincta ipso Iure extingui potestatem executorum. f. 104. i
 Rescriptum secundū præfertur priori, si prius præsentetur, & prius pariat citationē, & prius citatus excipiat contra illud, quā suum rescriptum iudici præsentet, etiam si secundū sit generale. f. 138. c
 Rescriptū ē ipso Iure reuocatū nonnunquā reuiuiscere legis autoritate. f. 138
 Rescriptum subreptitium esse ipso Iure nullū qui tenet, tam facile respondeat Cōmuni contrariā: sicut qui tenet generale aliquādo speciali præferri cum Cōmuni respondere potest contrariis argumentis. f. 139. e
R E X **I O H A N N E S** tertius nemini pietate secūdus iusta benignitate M. fauit. f. 147. & eius animi religio, pietas clemētia, & magnitudo heroica. f. 160. ii
 Reges Hispaniæ obuiāt iudicibus ecclesiasticis, ne post & contra appellationes ad S. Apost. interpositas vim vllā faciāt appellatibus. Imo cogunt eos reponere omnia in eum statū quem tempore appellationis res habebat. f. 146. b
 Regem Portugalliæ posse idem quod alii reges Hispaniæ in tollendis oppressionibus appellantium ad Sed. Apost. Iure fundatur. f. 146.
 Reges an de vi & possessione, beneficiorū, præsertim & aliorū spiritualiū cōtra clericū cognoscere possint rem cōtrouersam esse Iure cōmuni: in Lusitania tamen pro cōperto haberi, siue id Iure cōmuni, siue speciali nitat. f. 150. c
 Rex de abusu notorio ecclesiasticæ potestatis, cui nemo obuiat cognoscit quāvis p̄ eā illatā reprimat, in eoq; Papa soli cōsensisse, neq; postea dissensisse. f. 152. s
 Reges supplere possunt iudicis ecclesiastici defectū et cōtra clericos, in materia vis & abusus potestatis ecclesiasticæ notorie, interposita præsertim appllōe. f. 153. c
 Reges non ideo de vi & possessione cōtra clericos cognoscere, quā possessoria sūt tēporalia, quod aliquot eruditi, at crasse senserūt, sed noua & pulchra ratione. f. 154. b. Rex orat vt quodā remedio aduersus executores utat. f. 155. c

S

S C A N D A L U M nemini dandum. f. 120. z
 Scandalū pusillorum vitandū, Phariseorū autē contēnēdū. f. 165. r
 Scandalum ob pusillorum nō esse prætermittenda præcepta: ob scandalū autē de malitia nascens non etiam opera consilii. f. 167. s
S C I R E, & scire debere paria, scire itē & scire posse f. 136. s
S C I E N T I A siue prudētia rerum agendarum non sufficit episcopo, neq; aliis dignitatibus ad regendū alios institutis. f. 36. m
 Scientia sufficiens beneficio attenda illius dignitate, loco & ordine censenda est f. 43. o. & quæ talis iudicis arbitrio reliquitur. p.
 Scientia nō eminens, sed sufficiens requiritur in promouendo. Quam tamen tempore electionis adesse oportet. f. 36. d
 Scientiæ defectū nec venia nec excusatione in clerico dignū, neq; solū scientiā neq; solam prudentiā clericis regentibus sufficere. f. 47. i

- Scientiæ defectū non magis, quam morum collationi beneficiorum obesse, & vtriusq; defectum illam nullam reddere. f. 50. z.
- Sciæ discēdæ nulla ætas sera neq; vlli verecūdū ea q̄ necessaria sūt discere. 50. n.
- SENTENTIA** delegati non ideo nulla, quia iniusta. f. 119. g.
- Sententia q̄ in scriptis dicitur ferri. f. 122. q.
- Sētentiam nullam non esse sententiam. f. 160. b.
- SIGILLUM** plūbeum gratiæ more Romano e chordulis sericis pendet, sigillū vero iustitię canabeis. f. 102. e
- SIMILES** vbiq; habēt sua labra lactucas. f. 176. x
- SIMONIA** est ea te cōuentione renūciare beneficio tuo in alterius fauorē, vt alter suo renunciēt in tuum. f. 110. c
- Simonia nulla neq; mētalis neq; cōuentionalis, modo non sit realis, titulū beneficiale ipso iure perimit, neq; excōicationē inducit. f. 11. e
- Simonia omnis in ordine præsertim & beneficio mōstrū horrēdū. f. 11. e
- Simonia cōuentionalis etiam si traditio rei spūalis tantū eam consequatur, nō videtur prædicta mala ipso iure inducere. f. 12. h
- Simoniaca est omnis renunciatio beneficii cū cōditiōe, modo, vel pacto: quāuis nō ea quæ fit eo animo, vt illi vel illi detur. f. 10. b
- Simoniacorum Deum timentium consolatio nō parua. f. 11. d
- Simoniacus realis circa beneficia & ordines excōicatus est, & si celebrat irregularis, nec quærit titulū beneficii, sed neq; possessionē, nec fructū, nec spoliatus restituitur, nec regula de triēnali possessore gaudet. f. 11. f. mentalis vero tantum, vel mentalis & cōuentionalis tantum prædicta mala non patitur. Imo & d. regula gaudet. f. 9.
- STATVTVM** in vno æquiparatorum locū habet in altero, quādo regulariter sunt exæquata, non aliter. f. 62. l
- SUCCESSIO** in præbendā non est annexa omnino, neq; accessoria canonici neq; successio accessui. f. 93. r
- T**
- TER**tio nō videt præceps per vllā dispōem, etiā p legē cōem præiudicare. 70. o
- TER**minus intimationis alicuius scripturæ non currit, donec copia illius authentica tradatur si fuerit petita. f. 141. k
- TESTAMENTUM** ante nouā legē perfectū valet, etiam si secundum formā eius nō renouetur, etiam data opportunitate renouandi. f. 69. m
- TITULUS** canonicus & colorat⁹ multum differunt, & sæpe quis tenetur probare coloratum, & non canonicum. f. 9. z
- T**vtius non tenemur eligere, sed satis est eligere tutum. f. 166. o
- V**
- VERBA** eadē ad diuersa relata diuerso mō secūdum diuersam eorum cōditionem intelligenda esse. f. 108. s
- VERBA**, nullo modo, & nullo tempore, prægnantia sunt, & ideo modum etiam extraordinariū includunt. f. 88. z
- VIM** quā appellatio vel lis grauat maiorē esse alia, ceteris parib⁹. f. 153. a
- VIR**tus puerilis indigna est dignitate virili f. 39
- V**no de qui dicit de alio negare si est dissimile. f. 194.

IN CAP. SI QUANDO.

PRO PRAEFATIO IN PRAELE-
CTIONEM HABITAM
SUPER QVAESTIONE

facti propria in cap. Si quando:
de rescriptis.

INITO IGITUR ORDINARIO
commento huius cap. celeberrimi Si quando. praeste-
mus iam in calce illius quod cum priuatim, tum publice
polliciti sumus vobis generosissimi doctissimiq; au-
ditores, dicere nepe causam coram vobis de Iure quo cantoria Conim-
bricensem vedicare a me contendit competitor noster in CHRISTO
reuerendus, vt palam fiat omnibus vter nostrum alteri cedere sine vlla
lite CHRISTI lane debeat. Quod eo libentius aggredimur, quo
id negociu huius tituli materiae, immo & huius capituli magis congruit
& multa parum vulgata in eo sumus palam facturi. At quia plaris mul-
to facimus quacumq; occasione vestram & reipub. vtilitatem promo-
uere, quam hac cantoriam, qua saltem parte, mea priuata prouehitur
vtilitas habere, non minore cum diligentia que contra nos faciunt, qua
qua pro nobis in medium proponemus.

Et competitoris quidem intentio tota literis quibusdam Apostoli-
cis nititur, quibus illi pridem ad hanc cantoriam Leo papa decimus
quendam concessit accessum. Mea vero defensio multis exceptionibus.
Quaseo diligentius & maturius expedere oportebit, quo & eruditio
vestra ad dignoscendum cautior est, quid solidum crepet, & pictate
etoria linguae, & Regis nostri omnium quos terra colit exquisitissimi ac sa-
pientissimi libranda est iudicio, quam hic affirmauerimus, sententia
Ob idq; mihi maiori periculo fuerit perperam pro me quam pro co-
petitore sentire. Quandoquidem per illud fama & fides quibus tota
hac mea tenuitas nititur corrumpitur: per hoc vero census minuitur ad sola
opera pia per munificentiam Regiam opportunus. Quare primum su-
ma illam lucem, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-
dum, ex animo compello, vt nostrum de suo vultu prodeat iudicium.

PRAELVDIA.

A

QVæ materiae cap. Mandatū. & aliorū multorū huius titu. congruē
 Ro dicendorum fundamento & illustratione inquiramus primū sub quo genere rescriptorū hæ literæ nostri cōpetitoris cōstituēdæ sūt. Et certū est primo inter rescripta ad beneficia cōstituēdas esse, quā parte facultatē ad hanc cantoriā accedendi cū vacaret cōtinent. Quoniā nō fuerunt datæ principaliter ad lites dirimēdas, sed ad assequendū bñficiū, vt palā est.

Ex quo infertur primo eas ipso Iure nullas esse si sunt subreptitiæ.^a Quoniā licet rescriptū ad lites subreptitiū nō sit regulariter ob id ipso Iure nullū secundum gl. c. Ad audientiā. 2. de rescript. quā cōmunis ibi & vbiq; sequit. tamē rescriptū ad obtinenda beneficia regulariter ipso iure nullū est si subreptitiū fuerit secundū eandē gl. ab omnibus receptā. A deo vt datio quoq; executorū & iudicium illi accessoria licet sit quoddā rescriptū ad lites sit ipso Iure inutilis. c. Cōstitut⁹. infra eodem Vbi Pan. & Dec. in vltimo notab. hoc annotarūt. & in. c. Cæterū. col. 2. supra eod. & latius Feli. in d. c. Ad audiētiā. 2. col. 12. vers. Fallit secūdo. & col. 15. & 16. & altius nos scripsimus in. c. Cum contingat. infra eod. in 1. nullitatis causa posthac prælectionē. Secundo infertur nō posse cōtra literas has opponi esse impetratas sine speciali mādato cōpetitoris nostri, licet vere ita videātur impetratæ. Quoniā tēpore impetratiōis nondū erat competitor septennis.^b Quia licet rescriptū ad lites sine mādato speciali impetratū regulariter ipso iure nullum sit. c. Nōnulli. §. Sūt & alii. infra eo. Vbi dicemus an stilus in hoc Curia a Iure scripto differat. Non autem rescriptū ad beneficia secundū gl. quā Card. ibi. putabit sing. in. c. Ad aures. infra eod. Quæ tamen similit̄ habet in. d. c. Nōnulli. §. Sūt & alii. Quas Corsetus in verb mādātū. & Feli. in illo. §. Sūt. & alii col. 8. & Pan. cū Rauēnate. & And. Sicul. in illo. c. Ad aures ad sidera extulerunt.

Secundo dico literas has non mihi videri constituendas inter rescripta monitoria neq; præceptoria neq; executoria. Si enī hoc de quo nos agimus rescriptū sub harum aliqua specie cōtineri posset maxime contineretur sub executorio. Quod tamen dici nequit. quia in eo non dantur executores ad prouidendum neq; cōpellendū. a quorū deputatione rescriptū appellat executoriū secundū omnes. Nisi diceret^c ipsū met Rom. Pontificē, qui cōfert hūc accessum & vult has literas haberi pro titulo & collatione, earū executorē esse. Quod in simili casu de ipso met Leone cōmendante quædā beneficia sub certa conditione dici posse ait Guillelmus Cassador episcopus Algarensis nō minus eruditione quā dignitate illustris in decisio. 3. de præbēdis. n. 24. Quod tñ vereor ne aliis videatur nimiū subtile.

^a Rescriptū ad lites subreptitiū regula. ipso iure validū: ad beneficia vero non nec executorū ipsius deputatio.

^b Rescriptū ad lites sine speciali mandato nō impetratur: sed ad beneficia sic.

^c Rescriptū executoriū dici ēt si nemo alius a pp sit collator vel compulsor.

Quibus non obstabit dicere^d rescriptum ad beneficia per quod Ius tantum ad rem quaeritur in illa tantum praedicta tria membra diuidi iuxta doctrinam egregiam Pan. in c. Mandatum. & c. Capitulum. infra eod. vbi & in c. Constitutus. late tradit Cōpostellanus. Pro qua diuisione textus est mihi Iuris optimus in cap. Ex insinuatiōe. infra eodē: tametsi probe illa cōprobet. c. Dilectus. 3. de praebend. Nō inquam hoc obstabit. Quoniam responderi potest illā diuisionē trimēbrē non cōprehēdere omnia rescripta, quae ad beneficia datur. Sed solū ea quae sūt mādata de prouidendo. Quorū de numero non sunt regressus neq; accessus neq; illae quae cū futura successione cōcedūtur coadiutoriae. Hae enim nō sunt mādata de prouidendo sed prouisiones quaedā conditionales, quas ois & solus Papa facit iuxta gl. 3. c. Si gratiosa. hoc tit. lib. 6. Quae multis pbata & putata sūt. Feli. in c. fin. col. 3. de iudic. habet eū solū posse conferre beneficia sub cōditione, ad tēpus & in diē, quāuis id in suo regno Frāci parū admittunt testante id gl. 2. concord. tit. de reseruatō.

^d
Mandatum de prouidendo triplex.

^c
Papa solus sub cōditione ad tēpus & in diē confert. Quod franci parū admittunt.

^e
Expectatiua sōnis est gratia cōditionalis.

Tertio dico has literas cōstituendas esse sub rescripto cōditionali. Non enim dici possunt mādatū de prouidendo, vt dictū est. Ergo prouisionē cōtinēt. Et non puram. Quoniam beneficiū viuentis nemini Papa pure confert. c. 1. de concess. praebend. & regul. Cancel. 20. quā pulchre declarat Decius cōsil. 398. In causa. Ergo cōditionalē prouisionē cōtinēt, quod est propositū. Facit q̄ omnis gratia expectatiua beneficii dicitur cōditionalis secundū dominos Rotae. decisio. 357. Urbanus col. 2. in antiquis per. l. 3. ff. qui & a quib; & de opti. leg. l. Cum ita. & de lega. 2. l. Vnum ex familia. in principio. Per quae Iura idem tenet etiā Oldradus cōsil. 58. n. 5. & domi. Cassador in praedicta decisio. 3. n. 6. Quāuis ad. d. l. 3. & ei similia responderi posset quod Bartol. respondet in l. Meuius. §. Duobus. ff. de leg. 2. in quarta opposit. tertiae partis. n. 10. Quod etiam ex contextu literarū ipsarum patet. Sic enim habent: si Ludouicus illa & illa non fecerit ac etiā eo decedente, vel cedente, vel quouismodo vacante. Pondera ablatiuos illos absolutos quos constat inducere cōditionem. l. A testatore. ff. de condit. & demōst. & ibi Bart. & in l. Ab emptione. vbi etiā Bartol. ff. de pactis cum similibus.

^f
Expectatiua sōnis est gratia cōditionalis.

^g
Datam accessū ad diē conditionis impletā trahi. Quod ois expectatiue est cōmune. Cuius ratio triplex, tāgitur.

^h
Datam accessū ad diē conditionis impletā trahi. Quod ois expectatiue est cōmune. Cuius ratio triplex, tāgitur.

Ex quo infertur^g diem datae huius prouisionis ad diem cōditionis adimpletā trahi: non contra diem conditionis adimpletā ad diē datā. Quoniam id omnibus expectatiuis est cōmune. Quod ānotauit gl. memorabilis. c. Si soli. in gl. magna circa mediū de cōcess. praebend. lib. 6. & in c. Si pro te. hoc tit. lib. 6. & in Cle. 1. verb. executorem. de concess. praebē. arg. c. Præterea. 2. de appel. & c. Licet. de voto. & c. Super eo. de cōdit. apposit. & Instit. de verb. oblig. §. Ex cōditionali. & l. Potior. ff. qui pot. in pignor. habēd. & late probat do. Cassador in illa decisio. 3.

n.6. Siue quia substantiā suam plus capit ex cōditionis existentia, quā ex alio iuxta doctrinā Card. in Cle. Pastoralis. in princip. q. 1. de re iud. & Imol. ibi col. 4. vers. quærit Guillelmus. Siue quia extremū ad quod retrahenda erat conditio non erat habile attento tēpore datæ. Quoniam tunc beneficium sub conditione collatum alterius viuentis erat argumento eorum quæ in simili affirmat Decius in illo. c. Præterea.

b
Accessus noua
vox etiam Ju-
ris peritis quid
significet rapd
quos inueniat.

Quarto dice b' has literas nouo nomine Curia Romanæ appella-
ri literas accessus & gratiam in eis contentā simpliciter accessum. Inter
enim nouem modos, quibus Ius ad beneficia, non tamen in eis: siue ius
ad rem & non ius in re quæritur: quos non minore cum vtilitate quā di-
ligentia scripsit Ludouicus Gomesius Sarnensis Episcopus & prætore-
rii Rotæ auditor vir utiq; doctissimus, vt eius opera testant, in regul.
de non tollendo iure qualito. vnus est ille quē vocant accessum, quādo
scilicet Papa cōcedit alicui literas tales per quas ex tempore datæ facit
collationē alicui certi beneficii conditionalem, si talis aut talis casus cō-
tigerit pmittēdo vt earū autoritate liceat ei sine alia collatione noua ca-
pere possessionē illius cōditione adimpleta. Quod nomē accessus in hac
significatione tamen nō memini legere in aliquo cap. totius corporis
Iuris: inuenio tamen in quadā regul. Cācell. sanctissimi. D. nri diuina
prouidētia Pauli hui⁹ nominis Papæ tertii publicata. 30. die Octobris
anni. 1534. in alia itē eiusdē publicata in Cācellaria. 22. Augusti. 1536.
Quāuis item ordinariē scribentiū meminerim neminē ea voce in hac
significatione vsum fuisse, sic tamē vtitur ea Gomesius cum in aliis lo-
cis, tum in illa. q. 1. n. 40. & in. q. 4. Regulæ de non iudi. iuxta. Cassador
it: m. decisio. 1. de pactis col. fi. Pro qua significationē omnium quæ memi-
nerim proxime facit cap. Nō autē. 7. q. 1. in illis verbis: vt non succede-
ret in cathedra episcopo, sed accederet. super quo mox aliquid dicam.

Accessus

i
Accessus ante
cōditionem im-
pletam solū ius
ad rem tribuit
non in re.

h
Beneficio in eo
dem ius in re.
duob⁹ simul cō-
peterē nō posse

i
Accessus renun-
tatio ante quā
per eum acces-
satur facta nil
iuris vacare fa-
cit.

Quinto dicendū arbitror h' has literas annumerādas esse rescriptis
ad beneficia, per quas Ius ad rem quæritur & nō in re. Pro quo facit pri-
mo, q' duo simul in vno bñficio Ius in re habere nequeūt. c. Maiorib⁹
c. Tuæ. de præbend. In cuius glossa nos superiore anno rationē redde-
bamus memorabilē. Cū ergo præcessor meus Ius in re haberet in hac
cantoria & canonicatu, consequēs est cōpetitori non fuisse Ius in re illo
viuente, sed tantum ad rem. Secundo facit q' cui debetur aliquid sub
conditione non dicitur ei debitum ante conditionē purificatā, sed solū
spes debitū iri. §. Ex cōditionali. Insti. de verbor. obligat. l. Cedere diē.
ff. de verb. signif. c. Si pro te. de rescr. li. 6. & Cle. 1. in princip. de cōcess.
præb. At supra est cōclusū hunc accessum siue literas eā continētes gra-
tiā, prouisionē continere conditionalē. Ergo ppositū. Tertio facit, q' 1
si cōpetitor meus huic accessui ante Ludouici mortē renunciaasset, vel

ante illi⁹ mortē (quod tamen Deus auertit) obiisset nulliuris ex psona ipsius quoad hāc cantoriā & canonicatū vacasset, vt palā est. Ergo nil iuris in eis per hūc accessum ante Ludouici mortē fuit illi quāsitum. Facit q̄ etiā per regressū & per coadiutorias cū futura successione etiā de cōsensu concessas solū ius ad rē quærit & nō in re secundū prædictū Gomeſiū & Guillelmū in locis prædictis, & clare sentit Cardin. in cōsil. 70. Dico q̄ neq; est vllus qui contrariū affirmat. Nam neq; sustentari posset, nisi concederemus fieri hodie cum quolibet triuiali homine qđ cum solo Augustino memoratur esse factū in illo cap. singulari. Non autem. 7. q. 1. quod videtur habere Augustinū per indulgentiā Apostolicam fuisse factum episcopum eiusdem episcopatus cuius erat Valerius, viuēte illo & cōsentiēte secundū cōmunem intellectū. Pan. in. c. Quoniā. de off. ordi. putātis illud in hoc singul. & secundū Car. in illo cōsil. 70. Qui tñ intelligēdi modus nō satis mihi arrisit ab eo tēpore, quo legi apud Possidoniū in vita Diui Augustini col. s. id sine Papæ dispensatione factū fuisse & posteaquā legi verbo & scripto docuisse illum magnū Augustinū, id fieri nō debuisse.

Ex hoc dicto infertur quam sine mēte sonum dent qui clamant cōpetitori meo a me tolli beneficium, quod diu fuit ipsius. Cum tamen neq; eius fuerit neq; meū ante Ludouici mortē. Per quam id adeo nō esse eius factum contēdo, vt arbitrer nullū esse Iuris peritum ac deo per fricta frōte vt corā eruditis affirmare audeat hāc cantoriā ipsius fuisse futurā. Etiā si ego non obstiſsem, si modo literas alias Apostolicas nō habet, quā eas de quibus disputam⁹ vt mox apparebit. Hactenus de præludiis. nunc exceptiones discutiamus.

PRIMA EXCEPTIO.

Prima exceptio quæ materiæ. c. Nonnulli. infra eodē conuenit, cui me aliqui niti arbitrant^r est, q̄ idultā CHRIS-
Tianissimæ peride ac serenissimæ Reginae & dnæ nræ cui ego innitor derogare videtur oibus rescriptis sibi cō-
trariis propter multas & fortissimas clausulas quibus illud est munitū
argu. c. fin. de sent. exc. lib. 6. & Cle. Dudū. versus finē de sepult. & eorū
quæ tradit Bart. in. l. Si quis in princip. ff. de legat. 3. & Antonius in. c. 1.
supra eo. & Pan. in. c. Cū instātia. de cēlibus. Neq; obstat huic exceptiōi
quod aliquos audio respondere. s. nostri cōpetitoris accessui non posse
derogari nisi totus illius tenor de verbo ad verbū expresse rescripto de
rogatorio insereretur. Quia id in eis expresse cauetur. Quod tñ in-
dulto Reginae non inseritur. Non in quā hoc obstat. Quoniam inter
alias clausulas quibus indultum prædictum munitur est, etiam illā nō
obstantibus contrariis quibuscūq; etiā si essent talia de quibus faciēda

m
Accessus Re-
gress⁹ & coadiu-
torias cū futu-
ra successione ius
tantum ad rem
tribuere.

Intellectus cō-
munis. c. Non
autem. vii. q. i.
parū probād⁹.

Clauſula: nō ob-
stātib⁹ & c. etiā
si esset talis. & c.
quorū tenore. & c.
tollit necessi-
tatem inserēdi
tenorem contra-
riorum.

vide quae h' de
hac ma in su
ma 25 9 2
sub lectul. e. r. de
R'is ubi h'.

^p
Clausula pre-
dicta quod vic-
tu est operatur
etiam si caveat
in contrariis sic
id operetur.

^q
Clausula pdic-
ta hoc operatur
etiam secundum
contrariam opi-
nionem: quando
in lege ponere
vel stilus curiae
id haberet: quod
constat habere.

esset mentio de verbo ad verbū. Quorū tenores habere volumus pro expressis. Per quā clausulam tollitur necessitas illa tenorē contrariorū inserendi per textum quem in hoc singularem putarunt, ibi Bald. & Angel. pōderādo verbū speciatim ac nominati in. l. Oēs. C. de praeser. 30. vel. 40. anno. Quē etiam eisdē verbis cōmendat Iason in consil. 11. 3. volu. col. 3. et in cōsū. 121. 4. vol. col. 1. Apt⁹ in hoc text⁹ i c. 1. de trāsactio & in. c. Quia saepe. de electio. lib. 6. & in Cle. 1. & 2. de sepul. Et mea sentētia omniū aptissimus. textus in extrauag. Rem nō nouā. de dol. & cōtuma. Quā opinionē tenet Frederic. cōsū. 47. Habita super casu. Quē sequitur. lo. ab Anan. consil. 66. His qui in facto proponuntur. dicens hanc esse cōmunē opinionē. Sequuntur etiā hi quos retulit Feli. in. c. Accedentes. col. 3. de praescript. & in. c. Nonnulli. col. 9. infra eod. & latius Iason in consil. 121. praecitato. Eandē etiam sequitur Probus in. c. Col- latio. col. 3. de offi. lega. lib. 6. Quae procedit etiam^p quando dispositio prior cui derogandū est prohiberet, ne illi derogari posset: etiam per clausulā hanc per quā non expressa pro expressis habētur. Quod Col- lectarius solus expressit in. c. Cum dilecta. n. 3. de rescript. quāuis etiā Baldus Collectariū referens & probans ibidem satis hoc senserit, non tamen ita vt ille aperit. Vterq; tamen cōcludit, volente Papa vt tenor obstantiū habeatur pro scripto de verbo ad verbū, nulla obstātia rescri- pto nocere. Quia contra libertatē plenitudinis potestatis Papae nihil statui potest nec in eo habet locū dispositio. l. Sed & si quis. §. Quae sitū. ff. Si quis cau. Et secundū hoc iudicatū vidisse ait Albe. a Rosa. in. l. 1. C. quando impera. inter pupil. & viduam. Vbi licet in hoc Cynū re- probet, non tamen ait eum mentiri, saltem in meo libro, licet Feli. id imponat ei. Et quamuis multi & in his. Cald. contrariam partē teneat consil. 11. de priuileg. & Cardi. consil. 53. Dominus Gregorius. & multi alii quos refert Iason in illo consil. 121. vol. 4. & Feli. in. c. Accedentes. de praescript. col. 3. & quāuis vterq; illorum hāc partē teneat in locis supra citatis. & Curtius iunior dubitet in consil. 110. n. 32. part. 2. Felinus tamē vir cautus ait eam non procedere^q quando derogatio fieret per viam legis, & quando stilus Curiae contrariū haberet. Quod verbū nō satis perpendit Iason in illo consil. 121. licet Felinum allegando multa ex eo mutuatus fuerit. Sed neq; Iohā. a Selua, licet latissime hanc con- clusionem cum omnium dictis tractarit in lib. de benefic. parte. 3. q. 14. At contrariū habere stilum Curiae testantur Collectarius & Probus in locis supra citatis. Et Gomesius in proemio regularum Cancell. quae. 6. dixit in pretorio Rotae. semper teneri consilium secundum Antonii a Butrio qui iuxta conclusionem hanc consuluit.

Alia tñ ratione exceptio hae tollit. Quia Reginae indultū excipit

regressus, accessus & de consensu coadiutorias. Et literæ cōpetitoris, ut in præludiis est dictum, accessum quendā concedere videntur. Qui si est validus per hoc indultū non tollitur. Quia expresse in eo excipit. Unde si qui hanc exceptionē opposuerunt, non minus bene calluissent. Ius quā per huiusmodi literas prætēdi pōt, accessum nouo noīe Curia Romanæ vocari, nō credidissent nos huic q̄ friuola est niti exceptiōe.

S E C V N D A E X C E P T I O .

Secunda exceptio quæ tangit materiam. c. 2. supra eo. est quod accessus is concessus fuit competitori in pœnā nō solutæ pēnsionis, & nō simpliciter. Quia sic habet littera: Si vero per sex menses dictos triginta dies immediate sequentes sententiam ipsam animo, quod absit, sustinuerit indurato ex tunc mensibus effluxis eisdem canonicatu & præbenda ac cantoria ecclesiæ Colimbrien. huiusmodi perpetuo Ludouicus priuatus existat, illaq; vacare censeantur eo ipso, liceatq; tibi tunc, ac etiam dicto Ludouico cedente vel decedente seu cantoria ac canonicatu & præbenda ecclesiæ Colimbriens. huiusmodi quouis modo vacantibus, etiam apud sedem eandem & reliqua. Pro hac exceptione facit quod omnia rescripta ad beneficia restringenda sunt & non amplianda. cap. Quamuis. de præb. li. 6. cum similibus & q̄^a clausula quæ alioqui deberet ad multa referri, quando tamen inseritur alicui capitulo tanquā illius accessorium non debet ad alia referri. c. Cum dilecti. de dona. secundū vnū intellectū & Pan. declarat in .c. Secūdo requiris. de app. tradit Barto. in .l. fin. ff. de reb. dub. quæ sequitur Alex. in .l. Si idem cū eodē. §. si. ff. de iuris omni iudi. & est recepta conclusio. Sed hæc quoq; exceptio nō obest illi. Quia primo illa^r coniunctio ac copulatiua diuersitatem denotat eorū casuum quos coniungit iuxta glo. in rubrica .ff. de iuris & facti ignor. Nisi quādo ratio aliqua earum de quibus in .c. 2. supra eod. diximus aliud suadet: qualis tamen hic nulla cōcurrit. Secundo q̄^a dictio etiam implicatiua est & ampliatiua. l. Etiam. ff. de minor. Clemē. Religiosus. & ibi Card. n. 1. de procurato. & Cle. 1. de testa. vbi Card. n. 1. & Clem. 1. §. In quib⁹. de supple. neglig. præla. vbi etiam Card. tradit. & Marianus præter alios de visita. fol. 2. col. 3. Quæ dictio etiam in his literis ponitur post illā ac, ut vides, & ita denotat alium esse ac magis dubium eum qui sequitur casus: & per consecutionem non esse illum qui supra est relatus, s. vacationis ob pensionē non solutam. Tertio facit illa vniuersalis, quouis modo vacante, per quā omnis modus vacationis intelligitur secundū glo. memorabilem in .c. Susceptū. de rescript. lib. 6. in verbo expresse, modo vacatio ex psona contigerit expressa secundū Lap. Domi. & Perusi. ibidē & Rot. c. eccl.

^q
Clausula q̄ inferitur alicui capitulo accessorie nō refertur ad alia.

^r
Et hæc vox diuersitatis copular.

^s
Etiam hæc vox implicat & ampliat.

^t
Clausula quæ alio modo vacante omnē modū vacandi ex persona expressa contingentem comprehendit: etiam per obitū cuius vcrisimilem notitiam nondum impetrans habebat.

28. in nouis & 483. in antiq. A deo ut defect⁹ verisimilis notitiæ mortis renunciantis non obest impetrationi per renūciationem factæ quādo additur illa vniuersalis: vel alio quouis modo vacet. secundum glossā prag. sanctio. Gallic. tit. de colla. in verbo faciendas in fine & Seluā de benefic. 3. parte. q. 96. Quāuis cōtra frequēter pronūciatū esse testetur Gomeſius in. q. 3. super illa regula de quo in præsentia tanquā re mihi extraria non pronuncio. Per hæc apparet modus facile dissoluendi ea quibus hæc exceptio nititur.

TERTIA EXCEPTIO.

Tertia exceptio quæ tangit materiā. c. Postulasti. infra eo. est. quod cōpetitor noster affirmavit Leoni Papæ se habere apostolicā prouisionē huius cantoriæ quando has litteras sibi cōcessit. Sic enim habēt ipsæ litteræ post principiu: Tu cui alias ut asseris de canonicatu & præbenda ac cātoria ecclīæ Conimbricen. tūc certo modo vacā. A postolica autoritate prouideri cōcessum fuerat, cōcessioni gratiæ huiusmodi, litteris Apostolicis de super nō cōfectis, per certum procuratorē tuū ad id a te specialiter cōstitutū in manibus nostris sponte & libere cesseris & reliqua. Is autē cōpetitor nō ostēdit eiusmodi prouisionē vllā. Quod tamē est necessariū Quia primo non attestatur Papa eā prouisionē ei fuisse factā, sed eū asserere sibi alias fuisse prouisum siue prouideri cōcessum. Et pōdera q̄ non ait sicut asseritur, sed sicut asseris. & ita ei probādi onus incūbit secūdū Rot. in decis. 74. Nota q̄ vbi. & decis. 727. Nota q̄ si. Facit lex ei qui dicit. ff. de prob. & c. In præsentia. eo tit. Secūdo quia stil⁹ Curiaæ habet raro vel nunq̄ vllam alicui concedere pensionem, regressum vel accessum, nisi renuncianti alicui titulo canonico, vel colorato, vel ei quē ad hoc renunciās nominat. Quod palā est omnibus qui aliqua ex parte Romana negocia huius generis callēt. Tertio facit quod oē id quod expressum mouere potuit principē ad facilius concedēdum gratiā, eam efficit subreptitiā, si nō est verū quod exprimitur: & etiā si non contineat causam finalē sed tantum impulsuā per textū omniū Iuris optimū in c. Postulasti. infra eod. ibi: non tā de leui cōcessissem⁹. ut ibidē annotauit Pan. cōmuniter receptus, & Decius in. c. Cum cessante. de appellat. n. 2.

Neq; obstat quod Decius sibi contrarius contrariū affirmat in illo c. Postulasti. col. 2. in eo quod de impulsua causa dixim⁹, motus ad id per. c. Dudum. de præbend. lib. 6. Quoniam primo hæc, de qua loquimur prouisio, & eius renunciatio causa finalis huius accessus fuerunt intelligendo saltem per causam finalem id quod Decius in illo. c. Postulasti, intelligit, illud. s. quod est in causa, ut Papa soleat cōcedere vel

nega

Clauſula sicut asseritur & sicut asseris differit.

Accessus regressus & pensio raro vel nunquā cōceduntur: nisi renuncianti vel cōtemplatione renunciationis.

Causa gratiæ etiā impulsua si falsa est eam vitiat procedunt: & Decio contra eundē & nota concordia.

negare quod alias non concessisset, vel negasset. Secundo quod opinio communis praestantior videtur. & irrefragabiliter probatur per illud cap. in illis verbis: non tam de leui concessissemus. Quibus solutio Decii non satisfacit. Neque illius opinionem probat illud c. Dudum. in illis verbis: nihilominus concessissemus. per eum ponderatis. quae satis expensa pro communi opinione faciunt. Quonia qui maiori cum difficultate ac morositate concedit non nihilominus, imo aliqua parte minus concedit. iuxta illud gl. c. 1. de donat. Qui cito dat bis dat. & c. 1. de plus petitio. & illud Senecae. Nil carius emitur quam quod precibus impetrat. Facit c. Et si quaestiones: de Simo. coniuncta glo. verbo non petenti. cum citatis ab ea. Et in casu illius c. Dudum. tam facile concessisset Papa secundam gratiam facta mentione de potestate legato data, sicuti non facta. Vnde illud cap. solum probat ad summum, quod taciturnitas causae illius impulsivae quae expressa neque principem retraxisset a concedendo, neque difficiliorem notabiliter reddidisset, non officit gratiae. Quod Communis fatetur. Sicut expressio illius causae impulsivae, quae neque principem movet ad concedendum neque ad notabiliter facilius id efficiendum, officit gratiae. Per quam considerationem utraque opinio conciliatur, ut scilicet communis intelligatur de impulsiva notabiliter mouente: Decii vero consideratio de ea quae non movet notabiliter. quod arbitrio iudicis relinquitur iuxta l. 1. ff. de iur. delib. & cap. De causis. de offi. deleg. At expressio huius provisionis & renunciationis illius, siue causam finale huius accessus fuisse dicas, siue impulsivam, penitus movet principem ad concedendum. Quod stilus Curiae probat. Vel certe ad facilius multo & notabiliter concedendum, quod nemo negare potest. Cui consequens est gratiam hanc subreptitiam fuisse: & per consecutionem ipso iure nullam iuxta ea quae in principio praeludiorum diximus.

Non obstat etiam si quis dicat eam renunciationem factam fuisse literis non expeditis. Quia id solum probat non teneri competitorem ad probandum illum titulum per literas tunc expeditas. Quod etiam nos fatemur.

Non obstat item, quod Papa competitori concedit accessum ad cantoniam & canoniam praedictas cum clausula: etiam si ad illas nullum unquam Ius competierit. Quoniam id solum probat competitorem non teneri ad probandum se habuisse Ius verum & canonicum ante has literas a sede Aplica impetratum. Quod & nos fatemur. At ex hoc non infertur non teneri eum ad probandum sibi fuisse titulum coloratum a Sede Apostolica impetratum. Sicut & petens restitutionem beneficii tenetur probare titulum aliquem coloratum secundum glossam singularem frequentius in scholis & ab omnibus vsu receptam in Cle. 1. de caus. possess. & propriet.

B

Ibi h5

responsum
 non tenetur
 ad probandum
 illum titulum
 per literas tunc
 expeditas. Quod
 etiam nos fatemur.
 Non obstat item,
 quod Papa competi-
 tori concedit accessum
 ad cantoniam &
 canoniam praedictas
 cum clausula: etiam
 si ad illas nullum
 unquam Ius competi-
 erit. Quoniam id
 solum probat competi-
 torum non teneri
 ad probandum se
 habuisse Ius verum
 & canonicum ante
 has literas a sede
 Aplica impetratum.
 Quod & nos fatemur.
 At ex hoc non
 infertur non teneri
 eum ad probandum
 sibi fuisse titulum
 coloratum a Sede
 Apostolica impetra-
 tum. Sicut & petens
 restitutionem benefi-
 cii tenetur probare
 titulum aliquem
 coloratum secundum
 glossam singularem
 frequentius in
 scholis & ab omni-
 bus vsu receptam
 in Cle. 1. de caus.
 possess. & propriet.

Non tamen tenetur probare verum & canonicum, imo sufficit ostendere aliquem coloratum licet ipso iure sit nullus secundum Petrum in cap. 1. de regul. Iur. lib. 6. & Communem.

Q V A R T A E X C E P T I O.

Quarta exceptio quæ materia. c. Sedes. & cap. Ad audiē-
tiam. 2. infra eo. congruit est, q̄ prouisio si quam habet
ante hunc accessum competitor impetratam, illa cū labe
Simoniæ videri potest impetrata. Verisimile nāq̄ videt̄
ipsius patrem & Ludouicum (qui vtinam in palatio illo cælesti se mu-
tuo iam amplexati sint semel, vt olim in Romano sæpe fuerant) vo-
luisse quidem sed nō potuisse impetrare accessum aut regressum pro
competitore ad hanc cantoriam & canonicam, quæ patris competitoris
quondā fuerunt: sicut impetrarunt regressum pro Ludouico ad Vlyf-
bonensem canonicam, in cuius tunc fauorem renūciauit competitoris
pater. Vel quia cōpetitor nondum erat proximus septennio. Vel quia
Papa noluit alii quam renūciantī concedere illum. Quāobrē inter
eos conuentū fuisse (quod sæpe fit) credere par est, vt pater quidē cōpe-
toris cōsentiret regressū fieri Ludouico. Ludouicus autē idē faceret
competitori, cum id faciēdi opportunitas occurreret. Qua conuen-
tione facta patrem competitoris virum vt fama fert dexterum & Ro-
manarum rerum peritissimū impetrasse illi prædictā cātoriam & ca-
nonicatum, quasi certo modo vacantes, in hoc solum vt dum illi quali
quali titulo competitor in fauorem Ludouici renūciaret consentiēte
Ludouico Papa illi concederet regressum, vel saltem accessum. Hūc
ego processum negotii minime noui, sed per argumentum a cōmuū-
ter accidentibus in negociis similibus non solum ipse suspicor, sed etiā
arbitror facile suspicatos Curia Romanæ artiū satis peritos. Quin
& audio bonam partem omnium prædictorū probari posse per illos
qui mediatores inter eos fuerūt. Quæ si vt præmittuntur facta fuerūt.
primo constat Simoniæ labē in hoc negotio intercessisse. **Simonia**
cū enim est renūciare te beneficio tuo in alicuius fauorem vt is suo re-
nunciet in alterius fauorem argum. c. Quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pa-
ctis. & text. in specie in c. Dilecto. de præb. iūcta gl. 1. & c. Dudū. eo. tit.
lib. 6. coniūcta gl. verbo liberaliter. Ex quibus colligitur **omnē sacer-**
dotii siue beneficii ecclesiastici renūciationē cum conditione, modo,
vel pacto factā illicitā esse ac Simoniacā. Qd̄ tamen in renūciatione
sola intentione animi facta, vt illi vel illi detur, locum nō habere lati⁹
& clarius, quam hactenus alius, explicauimus anno superiore in illo
c. Dilecto. At cōstat collationē p̄ Simoniā factā esse inutilē ipso Iure
per extrauag. Pauli q̄ secunda est de Simonia. Ergo verū est p̄positū.

Simonia est ea
te conuentione
renūciare bene-
ficio tuo in alte-
rius fauorē vt
alter suo renūci-
et in tuam.

Simoniaca est
omnis renūcia-
tio beneficii cū
conditione mo-
do vel pacto:
quomōdo nō ea
q̄ fit eo animo:
vt illi vel illi de-
tur.

casus
ad hoc
expressus
In c. qua
sita de
re p̄mu.

Vt tamen fideliter pro vtraque parte quem admodum sum pollicitus dicam, arbitror huiusmodi Simoniam, etiam si vere intercessisset non adeo inficere competitoris accessum ut ipso Iure inutilis sit. Quoniam quod maxime commendo quodque singularissimum est, nulla Simonia neque mentalis neque conventionalis, si modo alioqui non fuit realis inducit tituli priuationem ipso facto, neque sententiam excommunicationis infligit, neque a predicta extrauag. Pauli comprehenditur secundum interpretationem Curiae Romanae. Quam pretorium Rotae iam pridem sequi testatur Guillelmus Cassador in decisio. s. de constitu. ponderando illam extrauag. in versi. Statuentes, in verb. dando vel recipiendo. Vbi respondit multis quae citantur pro aduersa parte, cui fere omnes scriptores adherent. Ipse tamen eo libentius ab eis discedo & Guillelmo accedo, quo contra me facta decisio eius dicentis hanc interpretationem a tempore conditoris videri natam propter periculum animarum, quod contraria inducit. Quae dura nimis est & ita animabus periculosa valde. Per quam pro dolor innumeri excommunicati iudicandi erant & titulis suorum beneficiorum vacui. Quam decisionem ut doleo tardius quam vellem vulgata fuisse a Cassadore Romanarum rerum peritissimo, ita gaudeo eam affirmari etiam a Gomezio, viro varia eruditione illustri, in illa quaestione utilissima, quam duodecimo loco disputauit super regula de triennali possessore. Nec parum laetor, quod ipse quoque causa ero pia consolationis multorum Deum ex animo timendum. Quos partim scio partim audio grauissimis scrupulis angere, tum ob titulorum suorum nullitatem, tum ob excommunicationem, tum ob irregularitatem per celebrationem diuinorum contractam, tum ob fructuum perceptorum restitutionem. Quae tamen omnia cessant secundum hanc auream decisionem, a piis omnibus mea sententia laudanda ob ea fundamenta & contrariorum solutiones quae predictus Cassador in illa decisio. diligenter ac docte scripsit. Quare omnes CRHISTI fideles dehortor primum a Simonia omni circa ordines, & beneficia praesertim committenda tanquam ab horrendo quodam mostro: siue illa sit mentalis tantum, siue mentalis & conventionalis, siue etiam realis, propter ea quae leguntur & notantur in c. Tanta. de Simonia & c. si. 1. q. 7. Eos autem quibus vel per ignorantiam non probabiliter siue vincibiliter, ut Theologi loquuntur, cupiditate, ambitionem vel aliam humanam fragilitatem vel etiam malitiam ea pollui contigit circa ordines vel beneficia, hortor ut circumspectant, num ad dationem vel receptionem rerum promissarum fuerit processum. Quo casu sciant sententiam excommunicationis incurrisse se, & si ante absolutionem celebrarint irregularitatem contraxisse a solo Papa abolebilem, & nil Iuris in beneficiis quae per eam adepti sunt quaesuisse, & ad fructus restituendos obligatos esse per extrauag. illam secundam Pauli titul. de Simonia. Quae communis omnium est interpretatio, Imo neque possessionem illorum unquam habuisse

^e
Simoniam nulla
neque mentalis
neque conventionalis;
modo non
sit realis: titulum
beneficiali ipso
Iure perimit ne
que excommunicationem
inducit

^d
Simoniacorum
Deum timentius
consolatio non
parua.

^e
Simoniam omnia
in ordine praesertim
& beneficia
non monstrantur
reduci.

^f
Simoniacus re
aliter circa benefi
cia & ordines ex
communicatus est
& si celebrat
irregularis: nec
quaerit titulum
beneficiali sed ne
que possessionem
nec fructus: nec
spoliatus resti
tuitur: nec regu
la de triennali po
ssessore gaudet.

adeo, vt etiam spoliati restitui non deberent, neq; regula de triennali possessore quæ. 33. est in regulis Innocentii. 4. gaudere. Quæ tria postrema nos pridem Salmanticae consulimus. Et ideo postea exhilarati confirmatiq; fuimus legentes apud eundem Cassadorem in .2. decis. de Simonia ea probari summo illi Rotæ pratorio. Quod etiã Gomesius vbi supra testatur. Si autem ad promissorum dationem & receptionem non est processu, sed sola mente conceptu est propositu de committenda Simonia vel etiã ad verba, pacta & conuentionem deuentum, poeniteat quidem eos ex animo, q; Deum capitaliter offenderint: at non angantur scrupulis excoicationis, non item irregularitatis, non tituli nullitatis, non restituendorum fructuum necessitatis. Quibus consequens videtur eos regula de triennali possessore gaudere debere. Quod in calce illius questionis. 12. dubitans sentire videtur Gomesius: quãuis late contrariu teneat in questionis corpore. Cuius tamen rationes per ea quæ in calce sentit facile mea sententia dissolui possunt, perpenſa diligenter ratione illius regulæ, qua parte de Simonia loquitur. Quæ in huiusmodi Simoniaco non videtur locum sibi vendicare.

Neq; miremini viri prudentissimi, q; conclusionem quæ cõpetitorẽ adeo iuuat sic amplificauimus. Nã pluris multo facio hanc conclusionem esse verã, & eam quæ paucis hactenus nota est palã fieri omnibus, presertim cõfessariis, q; nostrã super cuius Iure scribo cãtoriam mihi pacificã fieri.

Dicat tamen hic pro me aliquis eruditior per hanc conclusionem cõpetitorẽ iuuari non posse, si vera sunt quæ pro verisimilibus supra narabantur. Quoniã inter patrem eius & Ludouicum prædictu nõ solũ mentalis & conuentionalis Simonia intercessisse videtur, sed etiã realis. Nam deuentu fuisse videtur ad dationem promissorũ. Quia vterq; renũciauit beneficiis in quibus regressus constituendus erat, & vterq; regressui vel accessui cõsensit, & sup his oibus literæ fuerunt expeditæ. Hunc scrupulu nescio quare neq; Cassador neq; Gomesius viri circũpecti tetigerunt. Et quidẽ vt eorũ in hac re sententiã maximi fecissem ita eorũ & aliorum censura meã subiiciens arbitror conclusionem eorũ intelligendam esse de datione vel receptione pecuniæ siue rei tẽporalis, ita vt donec ad illam perueniatur, non censeatur incussa excoimunicatio neq; poena priuationis tituli Iure ipso: licet peruentu fuerit ad rei spiritualis traditionem. Moueor ad id q; secundum prædictã illorũ sententiã titulus beneficii habiti per Simoniã conuentionalem non est ipso Iure nullus propter hanc conclusionem. Ergo illa non solũ de Simonia conuentionali tantum, sed etiã de illa per quam ad rei spiritualis traditionem deuentu est intelligitur. Quæ extensio si vera est, quã sane verisimã esse cupio & credo, partes cõpetitoris in hoc articulo optime defendit, & principes tum sacros, tũ profanos & eorũ consiliarios egregie

nota

Simoniacus mē
talit̄ tantum vel
mentalit̄ & con
uentionalis tā
tū prædicta ma
la non patitur.
Imo et regula
de triennali pos
sessorẽ gaudet.

Simonis cõu
entionalis: etiam si
traditio rei spi
ritualis tantum
eam consequat
non videt̄ p̄dic
ta mala ipso Iu
re inducere.

consolatur. Aliud tamē obstaculum ex superiori narratione oritur cōtra competitorē, nēpe q̄ in impetratione huius accessus tacuit veritatem quandam, quam si expressisset, nequaquā illum ei Papa concessisset. s. i. q̄ fraudulenter ipse vel alius pro eo a Papa impetrauit hanc cantoriā sciens se nil Iuris impetrare, sed solū parare sibi mediū quoddam, per quod Papa deceptus pensionē & accessum prædictos concederet. Si enim hanc veritatē Papæ expressisset, nō obtinuisset ab illo prædicta, vel non tam facile. Quoniam primo nemo debet ex sua iniquitate cōmodū reportare. l. Itaq̄ fullo. ff. de furt. c. 1. de postul. prælat. At iniquū est beneficia quæ scis esse viuentiū impetrare. c. 1. de cōcess. præbend. cum regul. Cancell. 20. & aliis quæ multa citat Decius consil. 398. In causa. Sed competitor aut pater ipsius cātoriam hanc, cū sciret ad alium spectare impetrauit. Ergo propter illum titulū nō cōcessisset ei Papa quod absq̄ illo non donasset. Verum absq̄ illo nō dedisset ei pensionem & accessum, vel certe non tam facile per ea quæ dicta sūt in tertia exceptionē. Ergo propositum est verum.

Secundo facit q̄ pater competitoris vir dexterrimus & prudentissimus non impetrasset in capite filii minoris septenni & nondū clericali talem dignitatem a viro Romano possessam, si per illā impetrationē putasset vllum Ius quærendū fuisse impetrati. Quoniā cū difficile sit talia bñficia e manibus possessorū Romanorū auferre, difficilius multo est quādo impetrator tot defect⁹ patit⁹, quot tūc patiebat⁹ cōpetitor. Ergo euidenter apparet hāc huius accessus impetrationē subreptitiā esse.

Tertio facit q̄ pater cōpetitoris & Ludouic⁹ erant amici maximi. Qd̄ cōstat ex renūciationibus quas vterq̄ in alteri⁹ fauorē fecit etiā cōsentiēdo regressus. Quod signū est amicitiae & fiducia. At nō est amici impetrare te tibi beneficiū qd̄ ali⁹ possidet vt suū argumēto multorū paragraphorū. c. 1. 13. q. 2. Imo vt audio in hoc Lusitaniæ regno inimic⁹ habetur qui bñficiū alterius viuētis impetrat, quasi certo modo vacās. Ergo nō est verisimile patrē cōpetitoris impetrasse cātoriam hanc cū canonicatu, quē Ludouicus possidebat & q̄ obtinuerat per renūciationē eiusdē patris, quod ex bulis Ludouici apte cōstat, sine consensu ipsius Ludouici. Ludouicū aut cōstat impetrationi tali nō fuisse cōsensurū, nisi ad eū finē fieret vt cōpetitori impetrationi illi renūciantī cōsentiret accessū pro regressu quē patri eius renūciātī cōcessur⁹ fuerat. Et ita dolose videt⁹ facta huiusmodi impetratio. dol⁹ aut & fraus nemini patrocinari debēt. c. Sedes Ap̄lica. de rescr. c. Ex tenore. de foro cōp. Ergo, licet cōpetitor ostēdat eiusmodi pensionē, quia tñ nunq̄ ostēdet eiusmodi fraudē Papæ fuisse aptā, semp̄ ipsius literē subreptitię erūt & nullę.

Quarto facit q̄ Papa hūc accessū cū pēsiōne ei nō cōcessisset aut certe non tā facile si huius veritatis conscius fuisset. Ergo concessio inutilis

Gratis: cuius causa fuit impetratio nulla beneficii eo dolo et animo facta: vt ea gratia cōcederetur subreptitiā est si dol⁹ is nō exprimat⁹

Beneficiū viuētis impetrare peccatum est et alicubi argumētum inimicitie capitulis.

Beneficiū amici impetratio ad constituendam pensionem vel concedendum accessum vel regressum facta si vterq̄ id facere cupit dolosa p̄sumenda est.

fuit. c. Postulasti. infra eo. cōfirmant hęc ex eo, q̄ Papa simplicitatis est amicus. c. Veritatis. de iureiur. c. 1. de postul. prælator. & nouit illd̄ Euāgelicū. Estote simplices sicut colūbæ. c. Ex merito. 6. q. 1. Ergo apud eū non plus, sed minus poterit dolus quā simplicitas. Quod satis ipsemet testatur in illo. c. 1. de postul. prælator. ^m At si pater competitoris & Ludouicus simplicissimis animis & candidis petiissent a Leone decimo vt competitori concederet pensionem cum accessu ad hanc cantoriam de Ludouici eius possessoris consensu nullatenus sine renunciatione ānuisset. Quod ex Curia patet stilo & supra est dictum. Ergo si sciuisset eos per dolos. s. impetrationem beneficii viuētis, per allegationem eius quod nouerant nihil esse quærere pensionem illā cum accessu minime illa ei concessisset. Quinto facit quod alias consulimus^m dispensationem Papæ, per quam ille religiosum ordinis medicantium vel alterius trāffert in canonicorū regulariū, eo q̄ habitu sui ordinis omisso apostata factus incedebat, subreptitiam & inutilem penitus esse: si habitum ille suum in hunc finem tantum omisit vt per hoc Papæ moueret clementiam, & hanc fraudem minime detexit argum. c. Postulasti. & eorum quæ ibi traduntur infra eo. & quæ supra in tertia exceptione adduximus. Per quod & alia multa nō possum sine stomacho scribere in quosdā qui sibi Romanas res scire videntur, eo q̄ quæ Romæ fiunt sciant: cum tamen causas quare fiant minime norint. Quorum alii cōsulti a religiosis de modo impetrandi facili quo liceat eis mutare ordinem & habitum, respondent oportere illos prius habitum temere relinquere, apostatas fieri & excōmunicationes incurrere grauissimas. ^o Alii vero consulti, quomodo impetrabunt dispensationem cōtrahēdi matrimonium in secundo gradu æqualis lineæ vel tertio, respondēt si prius matrimoniū factō contraxerint & consumauerint. Alia item id genus similia multa respondent parum considerantes, q̄ his casibus nō solū oportebit mentionē facere omissiōis habitus & cōtracti male matrimonii scienter: sed etiam fraudis, qua grauitè peccando sunt vsi, vt benignior in eos esset Roman. Pontifex. Alio qui enī eiusmodi indulgentiæ & dispensationes ipso Iure inutiles erunt, apud Deū quidē qui omnia nouit & in foro conscientiaē simpliciter. Apud homines vero si & quatenus ea fraus probari potest. In iudicio enim humano de nō existentibus & de non apparentibus idem iudicamus. l. Duo sunt Titii. ff. de testamen. tutel. c. Si sacerdos. de off. ordinar.

Sexto facit, q̄ nisi teneamus hanc de qua loquor expressionē esse necessariā, parat̄ via vt quicūq; voluerit facillime cuiusq; volet regresum cōcedat & pensionē. Dicā enim ei cui voluero cōstituere pētionē impetra meū beneficiū a Sede Ap̄lica tanq̄ certo aliquo modo vacās, & postea renūcia illud mihi, reseruata pētionē aliqua cū accessu cui ego

^m
Necessū regre
sum & pētion
papam non cōcē
dit nisi ob renū
ciationem.

^m
Dispensationē
siue indulgen
tiam papæ q̄
monachum de
alio in aliū or
dinē trāffert eo
quod a suo apo
statare nullam
esse si non rete
rit papæ se i
deo apostatare
vt eam indulgē
tiam facilius im
petaret.

^o
Dispensationē
siue indulgētia
matrimonij sciē
ter male cōtrac
ti & consummati
eo sine vt facili
us spectaretur
inutilem esse ni
si hoc detegat.

consentiam. Canamus igitur receptui & dicamus quartam exceptionē contra competitorem esse, q̄ licet ille demonstret aliam prouisionem ante hunc accessum impetratam nunquam tamen monstrabit reiectā fuisse Papæ illius nullitatē, & eo tantum fine impetratā vt propter illi⁹ renunciationem Papa concederet hunc cum p̄sione accessum. Quod si competitor contendat ea quæ supra pro verisimilibus narrata fuerūt non posse probari, meminerit ipse aut certe fautores eius omnia esse nuda & aperta Deo, qui digna factis repondet. Meminerimus omnes illud Matth. i. 6. c. Relatū in. c. Matthæus. de Simonia: Quid prodest homini totum mundum lucrari, si animæ suæ detrimentum patiatur.

Q V I N T A E X C E P T I O.

Quinta exceptio quæ seruit cap. In nostra. & cap. Ad audientiam infra eodem, est q̄ competitor postquam habuit hūc accessum & antequam locus esset illi obtinuit & nūc possidet archidiaconatum ecclesiæ Vlyssipponēsis. quē constat esse dignitatem in ecclesia metropolitana. Cōstat item cantoriam de qua contenditur Conimbricensem esse dignitatē: & non qualem qualem, sed secundam post pontificalem. Quod palam est in hac ciuitate & ecclesia, quodq̄ in literis prædictum accessum cōtinentibus asseritur in illis verbis: ad cantoriam quæ inibi dignitas nō tamen maior post pontificalem existit. Constat autem duas dignitates esse incompatibiles adeo, vt per adeptionem secundæ prior perdatur ipso Iure. c. De multa. de præbend. & extrauag. Execrabilis Io. 22. Cōstat item eum qui habet gratiam ad beneficium vacaturum si accipiet aliud, quod cum eo Iure obtineri nequit gratiæ illi renūciare videri. Casus est singularis in Cle. Gratia. de rescript. Cuius verba sunt quæ sequuntur: Gratia vt de dignitate vel beneficio curato tibi prouideat renūciare videris si ante adeptionem eiusdem aliud beneficium parifice assequaris, quod simul de Iure cum dignitate vel beneficio, virtute dictæ gratiæ tibi debito retinere non posses. Cuius sententia secundum Io. And. & Cōmunem est. ^p Expectans beneficiū perdit gratiam si consequitur aliud quod cum illo quod expectat de Iure tenere nō potest. Quod procedit etiam si secundum beneficium per ordinarii collationē fuerit assecutus secundum gl. 1. illius Cle. receptā. Procedit etiā si beneficium esset manuale ac ad nutum amittibile secundum Cardin. ibi. q. 4. etiam si talis expectans vicariam perpetuam esset adeptus secundum Ludouic. Romanum in consil. 350. col. 3. per text. in Cle. 1. de offic. vicar. Imo etiam si tale beneficium incompatible per permutationem obtinuisset secundū eundem Roman. ibidem col. 4. Similis fere textus est in. c. Si pauper. de præbend. lib. 6. Facit q̄ ^q facilius per-

^p Expectatō p
ditur per adepti
onem beneficii
repugnātia be
neficio expecta
to: etiā si manu
le fuerit & ab or
dinario collatū
via permutatio
nis.

^q Jus ad rem fa
cilius quā in re
perdi.

ditur Ius ad rem quam Ius in re. cap. Quemadmodum. de iure iuran. c. Seruus. cum ei annotatis cap. de pact. & quæ adducit Fredericus: consil. 9. Casus talis est. ad probandum rem immobilem ecclesie legatam repudiari posse per solum prælatum. Et est gl. in specie nostra quæ ponit verb. clericalis. c. 1. de cleric. coniug. lib. 6. At qui acceptat secundam dignitatem perdit priorem omnino sibi quaesitam ipso iure. c. De multa. de præbend. A fortiori ergo perdit Ius ad talem dignitatem ante quaesitum. Facit quod licet renunciatio beneficii iam quaesiti fieri non possit nisi in manibus superioris. c. Quod in dubiis. & c. Admonet. de renu. Iuris tamen ad beneficium quaesiti fieri potest, ut est gl. memorabilis & recepta in c. Si electio. de electio. lib. 6. & in c. Cum venissent. de in integr. restitut. verb. renunciauit, quam putauit sing. Collector de decisionum nouarum Rotæ in penulti. decisio. Quod etiam tradit Frederic. in d. consil. 9. Et est casus optimus in c. Si tibi absent. de præbend. lib. 6. Quod habet beneficium collatum ante illius acceptationem sine vlla superioris autoritate respui posse. Quia nondum est Ius in illo quaesitum ei cui collatum fuit. Facit quod licet secundum communem & receptam sententiam per adeptionem vnius incompatibilis non perditur aliud ipso iure, nisi quando utrumque vel habet curam, vel est dignitas, personatus aut officium, iuxta c. Referente. de præbend. Quod etiam hodie hoc casu viget secundum Communem ut ibi anno superiore latius tradidimus. Tamen si quis Ius habeat ad rem ad quodcumque beneficium, & nanciscatur aliud ei repugnans & incompatibile, etiam si neque curam habeat neque dignitas sit, personatus aut officium. Priori tamen Iuri ad rem renunciare videtur per prædictam Cle. Quod communis opinio habet cum gl. 4. eiusdem probata per Andr. Sicul. col. 9. & communiter omnes ibidem & Panor. in c. fin. de cleric. non resident. At competitor solum Ius ad rem habebat per hunc accessum, etiam si optimus fuisset a principio. Per accessum enim & etiam regressum Ius ad rem quaeri, & non in re in præludiis diximus, & postea in vndecima exceptione repetemus. Ergo competitor acceptando archidiaconatum Santarensem, visus est renunciare accessui prædicto, quamlibet valido. Et ne dicas competitorem paratum esse ad renunciandum alteri harum dignitatum, considera quod non profuisset ei, etiam si ante decem annos renunciaisset. Finis enim dictæ Clem. habet eius dispositionem procedere, etiam si secundum acceptas resignauerit primam, vel sit resignare paratus. Per quem finem annotauit ibi Petrus ab Anchara. quem sequitur Andr. Sicul. not. pen. Ius competens alicui extinctum non reuiuiscere, licet cesset illud quod fuit extinguendi causa.

Renunciatio Iuris in beneficio quaesiti non potest fieri valida nisi in manibus superioris. Iuris autem ad illud sic.

Ius ad beneficium perditur per cuiuscumque incompatibilis adeptionem Ius autem in beneficio non sic.

Ius semel extinctum non reuiuiscere extinctæ causa.

Non

Non obstat si quis dixerit Clement. illam agere de gratia per quam mandatur prouideri. Per hunc autem accessum non mandari prouideri, imo prouisionem fieri ipso iure per literas ipsas pro tempore mortis Ludouici. Non inquam hoc obstat. Quia primo constat nullum illius Clement. verbum agere de mandato, sed de gratia, ut de dignitate vel de beneficio curato sibi prouideatur. Et talis est gratia accessus & etiam regressus. Quonia ut in prelu diis dictum est collationes quedam conditionales sunt, quae ad tempus conditionis impletae trahuntur. Quamquam fateor appellatione gratiae ibi contineri etiam mandatum de prouidendo etiam ante executionem. Quod ibi annotauit Imol. & dilatauit And. Sicut. primo notab. Sed verba nostro casui aptiora sunt ut palam est per illorum scripta. Secundo respondeo quod si hunc accessum ad gratiam iam factam reducas oportebit te fateri non solum illi renunciaisse competitori, sed etiam iam perdidisse archidiaconatum Santarensem, & inhabile factum ad illum, & ad hanc cantoriam, & omne aliud beneficium per extrauag. Execrabilis. Io. 22. Quod nobis magis faueret, sed falsum est.

Non obstat etiam si dicas illam Clement. procedere in gratia per quam in genere de aliquo beneficio prouideri mandatur, non autem de gratia per quam hoc vel illud in specie confertur vel conferri iubetur. Non inquam hoc obstat. Quoniam res omnino contrario modo se habet secundum peritissimum illum Canonum Cosma in Pragmat. titul. de collat. §. Quod si quis. in verb. tempore, sub finem. Quem etiam Mattheus Pacus doctor Tholosanus eruditissimus sequitur in lib. de mandatis Apostolicis in octaua parte vers. Quinta conclusio. Qui ambo dicunt Clement. illi maxime locum esse in gratia speciali ad certam dignitatem vel beneficium curatum obtenta: non sic in mandato generali ad quaecumque beneficia. Quia quando mandatum est generale ad quaecumque beneficia, poterit vacare aliquod beneficium simplex, quod simul cum alio de iure poterit retineri. Et ideo per assecutionem beneficii etiam curati talis mandatarius suae gratiae renunciare non videtur. Denique pro nostra conclusione facit, quod Calderi. in repetit. c. Mandatum. col. 4. vers. Circa materiam. infra eo. & Cardinal. ibi. q. 1. communiter recepti tenent unum modum quo expirat litera beneficiales esse ad expectationem beneficii repugnantis & incompatibilis beneficio expectato. Quod ipsum etiam tenet Petrus ab Ancho. consil. §. 8. Circumspectis. col. 2. & Cosmas in Pragmat. sancti. Galli. titul. de collat. §. Quod si quis. in verb. tempore. Petrus item Rebuffus in concordat. tit. de mandat. Apostol. in verb. persequentes. Qui etiam in tractatu nominationum. q. fin. versic. Nonno. ait ita finiri literas beneficiarias renunciatione tacita sicut expressa arg. l. Cum quid. ff. si cert. petat. cum tibi late anotatis

Intellectus Ele.
gracie de rescri
ptis tangitur.

Ele. gratiae de
rescriptis maxi
me habet locum
in gratia specia
li.

per Iaso. Per quam tacitam etiam comprehendit adeptioⁿe incōpati-
bilis. Idem tradit etiam Matthæus Pacus de mandatis Apostolicis in
quinta conclusione præcitata.

S E X T A E X C E P T I O.

¹ Beneficium eccle-
siasticum non est
capax prudentie
in: apax nature
sue repugnante.

³ Beneficium totum
legati sunt et in-
tercessores inter
Deum et homines.
hoc est officium
ob quod datur
beneficium.

^a Jura nature ha-
bent ne quis ar-
tem quam mini-
me nouit exer-
ceat.

^b Beneficia pue-
ris conferre eccle-
siasticis adul-
tis idoneis inex-
cusabile.

Extra exceptio q̄ huius cap. Si quando materia tãgit est
e q̄ beneficium conferri non potest ei qui prudentiæ ac
doli capax non est. Talis enim Iure naturali & diuino a
beneficio repellitur. Quoniam omnis cui beneficium ec-
clesiasticum donatur, constituitur legatus & intercessor inter homines
mortales & Deum immortalẽ ad impetrandã culpã quas passim
admittimus veniam, & ad gratias beneficiorũ quæ nunquam non acci-
pimus agẽdas, iuxta. c. Ipsi. i. q. i. in illis verbis, sacerdotes: hoc est, sacer-
dotia siue beneficia habentes pro populo interpellant, & peccata popu-
li comedunt. & iuxta principium. 49. distincti. ibi. Qui ordinatur in-
tercessores pro populo ad Deum paratur. Et hoc est officium propter
quod dari beneficium dicitur in. c. fin. hoc titul. lib. 6. At omnis qui pru-
dentia ac doli non est capax Iure ipso nature ineptus omnino est offi-
cio eius modi. Ergo Iure quoq; nature ineptus est beneficio. Facit illud
illius ethnici, quod utinam mente alta verlareremus, omnes CHRIS-
Tiani saltem Deo dicati.

Publica lex hominum naturaq; continet hoc fas.

Vt teneat vetitos inscitia debilis actus.

Facit quod contra Iura nature fuerit ignarũ penitus herbarum fieri
pharmacopolam. iuxta illud eiusdem poetæ.

Diluís helleborum certo compescere puncto

Nescius examen?

Contra item eadem Iura fuerit agricolam qui neq; polum arcticum
neq; antarticum nouit, neq; regiones terræ ac tractus maris vidit, na-
uis gubernacula suscipere iuxta illud eiusdem.

Nauem si poscat peronatus arator

Luciferi rudis exclamat Melicerta perisse

Frontem de rebus.

At maiore ratione cõtra Ius nature fuerit discretionẽ carenti & pru-
dẽtia tãtum imponere officium. Facit illud Tho. a Vio. in Sũma verb.
beneficium pagina fin. quod etiam anno superiore in. c. Super inordi-
nata. de præbend. citabam & paulum temperabam, intolerabile videli-
cet esse ac inexcusabile, quod existẽtib; adultis idoneis, beneficia pue-
ris conferretur propter hoc officium intercedendi ad Deum eis anexũ
Quod utinam tãto affectu a prælatis ætatis nostræ in vsu acciperetur
quãto cum animi iudicio vero ille hoc dixit. Deniq; facit quod Bald:

in. c. Cum adeo. n. 10. & Feli. eum sequutus hic. n. 4. & Steph. ad capell. Tholo. q. 488. affirmarunt non obtemperandum Papæ conferenti etiam sciēter beneficium ecclesiasticum infanti, furioso v[el] ei cui bonis interdictū est. Cuius decisionis ratio nulla reddi potest efficax: nisi illa q[ui] s. hi iure diuino naturali, super quo Papa nō dispensat, sunt ad illud habendū inepti propter discretionis & prudentiæ defectum. Ex quibus omnibus habemus iure naturæ ineptum esse beneficium qui prudentia caret. At competitor nō erat prudens & doli capax, quo tempore is accessus fuit ei concessus. Nam vt in literis illum continentibus asseritur nondum erat septēnis, sed solum in septimo anno vel circa ætatis suæ constitutus. Et constat infantem iure præsumi non esse prudentem neq[ue] doli capax. §. Pupillus. Institut. de inutili. stipul. ibi: Nam infans, & qui infanti proximus est nō multum a furioso distat. Quia huiusmodi ætatis pupilli nullum intellectum habent. Et quāuis per verba quæ postea subsequūtur significetur proximū infantia posse sibi stipulari, tamen de infante contradicit. Quod gl. ibi recepta tenet & declarat Angel. ibi. n. 8. & affirmat cōmunis opinio, attestantibus id Socino & Iaso. in princip. l. 1. ff. de verborū. & probatur per. l. 1. & l. Mulier. ff. de eod. Cuius potior ratio est, quod caret consensu & iudicio quā loquela, cum passim videas infātes fantes & loquētes, nisi dicas eum nō loqui qui sine discretiōe ac iudicio loquitur iuxta. L. Sancimus. C. ad Trebell. Quæ habet voce carere furiosū. Qd̄ ibi Baldus. n. 1. anotaui Quodq[ue] videtur in causa esse cur non legis apud Iuriscōsultos infans si dari potest, sicut pupillus si dari pōt. l. Pupill. ff. de acquirēd. heredit. Facit q[ui] licet secundū receptā sententiā infās legitimari possit tñ legitimationi cōsentire nequit. secundū Azonē in sūma de emācipat. liber. Quod alii aiunt non requiri vt Bartol. in. l. Iubemus. eiusdē titul. Alii vero requiri, sed sufficere ratificationē authentico Quibus mod. natural. effi. l. i. §. Et generaliter. Et tradit Salicet in illa. l. Iubem. & Deci allegans alios consil. 55. col. 4. b̄ additq[ue] illam ratificationē colligi, cum primū infans grandior effectus eā rescierit neq[ue] contradixerit per gl. singul. in. l. In adoptionibus verb. contradicēdo. ff. de adoption. Quasi diceret intra infantia tempora id efficere non posse.

Ex quibus iterum habes præsumi iure infantem prudentia carere. Quod si coniungas cum eo quod superius est probatum. s. prudentia carentē iure naturali diuino beneficii incapax esse, facile colligas competitorē tempore quo is accessus fuit ei concessus iure naturæ ad cantoriam hanc inhabilē fuisse, quandoquidē infans erat.

Huic tamen exceptioni duo videntur maxime responderi posse. Alterum est dicere per prædicta probari quidē nō posse infanti neq[ue]

^e
Beneficium conferri nequit et a Papa infanti furioso & prodigo neq[ue] illi si conferat parendum est.

^d
Infans p[re]sumit impudens & doli minime capax.

^e
Infans stipulari nequit: potius quia iudicio caret quam loq[ui]ta.

^f
Loquit qui sine iudicio non loquitur: vt furiosus. vt infans.

^g
Infans legitimari potest: licet non consentire legitimationi secundum multos.

^h
Legitimatione scite non contradicere cōsentit.

alii prudentia omnino carenti conferri beneficiū pure, ita ut Ius in illo
 queratur perfectum: Sed non probari quod non possit sub conditione con
 ferri, ita ut Ius tantum quoddam ad rem & quaedam spes illud tempore
 quo fuerit habilis habēdi ei acquiratur, & quod per hunc accessum non Ius
 in re sed ad rem huiusmodi fuit competitori quaesitum.

Alterum est quod Papa sciebat competitorum fuisse infantē quo tempore
 is accessus ei concessus fuit, & ita visus est dispensare. l. Quidā consulebat
 ff. de re iudi. & l. Idem Ulpianus. §. 1. de excusa. tut. cum aliis que coge
 runt Feli. & Decius in. c. Ad hęc. infra eo. & in. c. Cum inter. de except.
 Et pro utraque ratione facit, quod sufficit impetrantē habilem esse tempore
 quo impletur conditio & beneficiū acquiritur, licet tempore impetratae
 prouisionis conditionalis vel mandati de prouidēdo sit inhabilis. c. Ei
 cui. secundū comunē intellectum de pręb. lib. 6. & decisio. Rotæ. 857. in
 antiq. & Oldradū consil. 8. & Castadorē in decisio. 3. de pręb.

i
 sine prohibito
 media cęsentur
 phibita si eadē
 prohibēdi ratio
 in eis quoque mi
 litat: alioqui cō
 tra.

Contra tamen responsionē priorē facit regula vulgaris. ⁱ Fine pro
 hibito omnia media per quę ad illū peruenitur cęsentur prohibita. c.
 Tuę. de procurator. c. Nā. de cōstit. & l. Oratio. ff. de sponsal. Vbi apt⁹
 ad propositū casus. s. quod sponsalia non possunt inter illas personas con
 trahi inter quas matrimoniū est prohibitū. Ergo neque poterit expecta
 tiua, quę sponsalibus est similis, ei qui non est bñficii capax & cū quo cō
 iugiū spirituale non contrahitur concedi. Et licet respōderi possit illā
 regulā tunc demū procedere cū in re prohibita & mediis ad eā perue
 niēdi eadē ratio prohibēdi militat, non autē quando diuersa secun
 dū Cynum quę sequit Sali. in. l. 1. C. Si rector prouinc. & Alexā. cōsil.
 194. Cōsideratis verbis. col. pen. & fin. lib. 2. Quod est in causa, quod mul
 tis Iuribus sit locus in matrimoniis, quibus tamen non est locus in spō
 salibus. s. c. 1. §. 1. de despō. impub. lib. 6. l. Solet. in fin. ff. de his qui not.
 infam. l. Si quis officiū. ff. de ritu nuptiar. Facit gl. sing. Cle. 1. de cōsag.
 & affinitat. in verb. contrahere. Et tradit Baldus in. l. pen. §. Docere. in fi
 ne. ff. ne quis eum & in. l. 1. col. fin. ver. Et per hoc determinatur. C. si re
 ctor prouinc. Et quāuis inquā hoc responderi possit: replicari tñ etiā
 poterit, quod in proposito nostro eadē ratio videtur militare in expecta
 tiua & in prouisione pura. Defectus enim prudentiæ ac iudicii non solū
 impedire videtur Ius in re, sed etiam Ius ad rem in spiritualibus bene
 ficiis. Cuius rei argumentū videtur esse, quod nunquā furioso concedit ex
 pectatiuā Romanus Pontifex. Sed neque infanti anniculo ut arbitrōr
 vnquā concessit. Pro qua replica facit, quod licet multa Iura loquentia de
 matrimonio non cōprehendant sponsalia, tñ. c. Dilectus. de sponsal. quā
 iūcta gl. habet amētē non posse cōtrahere matrimoniū spōsalia cōtinet
 secundū gl. verb. cōsensus. c. 1. de spōs. li. 6. & satis sētīt gl. in. d. c. Dilect⁹
 neque quisq̄ cōtradicit.

Quãuis aut̃ sic replicari possit, nihilomin⁹ tñ vt potius quod sentio, q̃ id qđ causã meã iuuat dicam, ^hverius videtur infantem prudẽtiã carentẽ & nondũ clericatu insignitum non esse naturali Iure incapacẽ expectatiuã ad beneficiũ ecclesiasticũ habendũ tẽpore quo ad id satis prudẽserit. Et ideo posse illi concedi per indulgentiã & dispensationẽ a Põtificẽ de potestatis plenitudine arg. c. Proposuit. de cõcess. præbẽ. & l. Princeps. ff. de leg. Videtur tñ secũdo nunq̃ id Romanũ Põtificẽ concessisse alicui, nisi forte aliqua de maxima causa & alicui⁹ maximi viri filio. Quoniã primo licet id non sit contra rationẽ naturalem omnino necessario inferentẽ illud esse malum ex legis naturã principiiis, est tamen contra rationẽ naturalem fere id concludentẽ. Secundo quia id cõtra legem humanã eandẽq; sanctam est. Quoniam ^lsecundũ Iura cõmunia expectatiua ad beneficium ecclesiasticũ non concedit̃ nisi clerico. c. Cum a deo. de rescr. quod de expectatiua loquitur. Facit. c. 2. de institut. & c. Ex literis. de transactio. At infans Iure cõmuni ab õni ordine etiã primã tõsurã arcetur. c. fin. de tempori. ord. lib. 6. Facit regula Cancell. 17. cum gl. sub finẽ. quã habent eandẽ ætatem esse necessariã ad impetrandã expectatiuam pro canonia ecclesiã cathedralis, quã requiritur ad habendum illam. Facit ^m q̃ secundum communem sententiam quando subreptio committitur in impetratione, non solum tempus collationis sed etiam datã expectatiuã consideramus quoad capacitatem. c. Si eo tẽpore. de rescript. lib. 6. secundum communem intelligendi modũ quẽ pbat Panor. in. c. Dilectus. 2. de præbend. & alii quos refert & sequitur Feli. in. c. Eam te. infra eo. col. pen. & Leobinus copiosius in illa eleganti dissertatione de mandatis Apostolicis folio. 22. & sequentibus, dum tertiam, quartã & quintam solutionẽ explicat, & Mathæus in. 4. parte. de Manda. Aposto. n. 48. At infans ad quãcunque beneficia est inhabilis, & ideo etiã si i genẽ impetret literas ad beneficiũ vacaturũ subreptionem cõmittit. Ergo in expectatiua ei cõcessa data consideranda est quoad capacitãtẽ. Quanto magis cũ in specie aliquã dignitatẽ impetrat, sicut cõpetitor qui accessum expectatiuũ impetrauit ad hanc cãtoriam, cui magnũ regendi spũalia onus incumbit. Quo casu secundum omnes attẽditur etiam tẽpus datã quoad capacitatem. Ex quibus: liquido colligit̃ contra Ius humanũ saltẽ esse expectatiuã concedere infanti. Tertio videt̃ Leo Pontifex Max. cũ cõpetitori hũc accessũ cõcessit quia sciebat eũ esse infantẽ, & nõdũ clericatu insignitũ, visus fuisse dispẽsare cũ eo sup ætate ac clericatu. Quia secundũ ea q̃ dixi defect⁹ hic nõ est Iuris naturalis ac diuini, sed humani. Et qñ princeps suprem⁹ efficit aliquẽ actũ sciẽter cõtra Ius suũ humanũ, videtur in eo dispensare p̃ ea q̃ supra in sedã cõtra exceptionẽ hãc respõsione citabã.

^k
Infanti cõcedi expectatiuã nõ est cõtra Ius nature. Est tamen contra Ius cõmunes maxime si nondũ est clericus.

^l
Infans neque ordinari neq; donari p̃t expectatiua secũdũ Iura cõmunia.

^m
Expectanti capacitas etiã tempore dare expectatiue aliqui esse debet.

Infanti cui su-
blatus est per
indulgentiam de-
fectus etatis et
clericatus quoad
expectationem: non
continuo censetur
defectus iudicii
sublatus.

Quinto, vero videtur^m praesidium hoc prodesse quidem posse compe-
titori quoad defectum aetatis & clericatus, non autem quoad defectum
iudicii & prudentiae, de quo non meminit Papa. Imo ut in sequenti ex-
ceptione dicam contrarium praesupponit. Et de multis impedimentis,
alio sublato alia manent. l. Si domus. ff. de seruit. & c. Ex tuarum. de aut.
& usu. Ex quibus infertur hanc exceptionem concludere aduersus com-
petitorem, nisi probet se cum infans esset praeter communem infantum legem
& consuetudinem factum fuisse, hoc est, discrete loquentem. Quod adeo
fertur eum non probaturum, ut affirmetur minus tunc, quam alii infan-
tes sibi aequales sapuisse.

SEPTIMA EXCEPTIO.

Septima exceptio quae materiam huius cap. & cap. Postu-
lasti, infra eod. tangit contra competitoris literas illa est,
quod in earum principio dicitur eum quando is accessus
fuit ei concessus laudabilia puerilis aetatis indicia habuisse
se in haec verba: laudabilia tuae puerilis aetatis indicia, ex
quibus prout fide dignorum testimoniis accepimus verisimiliter colli-
gitur, quod succedentibus annis in virum te debeas producere virtuosum.
Et paulo inferius: praedictorum indiciorum tuorum intuitu. Attamen
ut quidam aiunt, falsum est competitori eo tempore talia de se indicia
demonstrasse. Ergo quiddam falsum fuit in his literis Papae expressum
quod eum mouit ad concedendum. Ergo concessio ipso Iure inutilis
erit argum. cap. dict. Postulasti. & eorum quae supra in tertia exce-
ptione scripsimus. Praesertim quod hoc falsum non solum causa impul-
sua notabiliter mouens fuit, sed etiam finalis. Nam proemia causam
finale continent per textum Iuris optimum in l. fin. ff. de heredi institu.
Quem ibi. n. 3. ad hoc annotauit Bartolus dicens illam legem melius hoc
probare, quam quaeuis alia. Quod ipsum aiunt ibi Baldus, Angelus & Imolus.
n. 4. & Baldus in primo notabil. l. Ut liberis. per illum text. C. de collatio.
Nam ex verbis proemii colligitur mens disponentis secundum Pan.
in c. Aduersus. n. 2. de immunit. ecclesi. & Imolus in d. l. fin. Sicut & ex praef-
ationibus probatur intentio contrahentium l. Titia. §. Idem respondi.
ff. de verborum. & l. Item quia. §. fin. ff. de pactis. Et ex praefationibus sta-
tutorum probatur mens statuentium secundum Bartolum in l. Am-
bitiosa. in pen. col. de decretis ab ordine faciendis. Ad proemium enim
semper recurrimus, quo disponentis voluntatem coniciamus. l. 1. in
princip. & ibi Bartolus ff. ad Macedonia. & in l. Cum hi. in principio. ff.
de transactio. Sed quid superflue in re clara proemium pondero? Cum
ipsemet Leo affirmet in literis se praemissorum indiciorum intuitu
gratiam illam a Iure tam exorbitantem facere. Cum igitur praef-

Proemia causa
finalis de
notant: mentem
disponentis in
dicant & volun-
tatem ostendant.

dicta verba proemialia & alia clare demonstrent contēta in eis fuisse potissimā causam concedendi ei hunc accessum, consequēs videtur si ea falsum continebant, gratiam quoq; corruiere.

Necessitas autem probandi ea cōpetitori incūbit. Quoniā ^P primo indicia virtutis in infante prudētia est prāueniens atate & anticipata. Illa est enim mater & fons omnium virtutum teste Urbano. in. c. Præsentiū. 1. q. 5. & Clemēte. 5. in Cle. Pastoralis. vers. Verum. de re iudicat. & c. primo coniuncta gl. de off. custod. Et Thomas receptus in prima Secundæ. q. 58. artic. 5. ait ^P prudentiam omnino esse necessariā ad bene viuendum. At prudentia nō inest nobis a natura secundū eundē Thomā receptū in secun. Secundæ. q. 47. articulo. 1. 5. Imo Iure præsumi eā homini abesse in infantia probatū est supra in exceptione sexta. Ergo illi qui allegat illam incūbit onus probandi. Præterea regul. est Iohan. Andr. c. 1. de litis contest. lib. 6. recepta per omnes ibi & Pan. & melius Card. & Feli. in. c. fin. de præsūp. ^q quod onus probandi narrata in rescripto incumbit impetrāti, exceptis his quæ Iure cōmuni præsūmūtur. Quæ exceptio est Panor. & vt ipse ait sua & noua in illo. c. fin. n. 5.

Non obstat primo, si dicas verbis Papæ narratiuis quādo super illis fūdat gratia, credendū esse per Cle. 1. de probat. Quā & si Franci post conciliū Basiliēse a se repulerunt, Hispania tamē tota eā digno veneratur honore, & Papam in his literis narrare indicia illa, superq; eis suā gratiam fundare. Non, in quā, hoc obstat. Quoniam primo respōderi potest illā Clem. 1. de probatio. procedere ^P quando Papa factū a se vel coram se narrat, secus quando alia: saltem si non scribit proprio motu secundum Cardin. & Cōmunem contra gl. in illa Cle. & Aret. in. c. Cū a nobis. col. 3. de testibus. Imo & Bonifacius qui maturius omnibus aliis agit in. d. Clem. col. 3. tanquā Prætorii Rotæ auditor testatur in vsu ibi haberi vt de factis a se vel corā se tantū credat Papæ nō autē aliis: etiā si motu proprio scribat. Quæ opinio verior videtur propter subtilem rationem Aretini in illo c. Cū a nobis. quā moderatio Felini discipuli eius. Cū ergo in nostro pposito Papa de facto alieno corā se nō gesto testetur, neq; scribat motu proprio, consequens videt nō efficere fidē. Secundo responderi potest ^u tunc demū locum esse illi Clementinæ, quando Papa ea quæ narrat asserit: secus quādo ait sibi esse assertum, vt pulchre declarat & probat Bonifacius in illa Clemētina col. 3. versic. Quarto requirit. In his autē literis non affirmat Papa sed ait sibi affirmatum esse. Ait enim fide dignorū testimonio id accepisse. Et in specie q; verba huiusmodi proemialia Papæ impetrantē laudantis non probent tenuit ante nos Frāsciscus Nazarius a Ripa vir utiq; doctissimus in libro secund. Interpretationum. 35. responsio. col. 2.

^P Prudentiā anticipatā in infante virtute indicia esse.

^q Prudentia omnino necessaria ad bene viuendū

^P Probandi narrata in rescripto onus impetratē incumbere: nisi iure præsūmant

^P Pape narrati creditur ab aliis quā frāci. cum gratiam super narratis fundat & ea facta fuerit vti a se vel corā se non aliis: etiā si motu scriberet proprio.

^u Intellectus Cle. de probat.

^P Proemia huiusmodi verba non probant que continent.

¶
 Clausula proce-
 mialis: vite ac
 morū honestas
 intellectus.

Nō obstat secūdo si dicas Probū in rubrica de vita & honestate cler.
 d. 22. tractasse illā clausulā q̄ cottidie in literis ponit Apostolicis. s. vite
 ac morū honestas, aliaq; laudabilia p̄bitatis & virtutū merita sup̄ qui-
 bus apud nos fide digno cōmēdaris testimonio nos inducūt, vt tibi red-
 damur ad gratia liberales. Et deinde numero. 23. dixisse nō teneri exe-
 cutorē ad verificanda illa in illo proœmio contēta. Imo neq; volentes
 probare cōtrarium audire debere. Quod ante ipsum Albericus affir-
 mauit in dictione Vita & Cōpostellanus. i. n. c. Cum inter canonicos,
 sub finem de elec. Quod etiam Petrus Rebuffus vir ad amūssim do-
 ct⁹ asseruit in concordatis Gallicanis. in forma mandati Apostolici in
 verbo, morum honestas.

¶
 Proœmia bu-
 larū & conditio-
 nes illae: si est
 idoneus & simi-
 les ū verbis cō-
 p̄tia presentis
 concipiuntur nō
 conditionē sed
 instructionem
 inducunt.

Non inquit hoc obstat quoniā fateor per eiusmodi proœmia neq;
 per illam clausulam: si est idoneus, vel si est virtutis studiosus. quod est
 fortius non dari formā vllam procedendi executori, neq; p̄stitui ei
 necessitatem vllam inquirendi, vel verificandi contenta in proœmiis
 vel sub talibus conditionibus per verba de p̄senti conceptis, per do-
 ctrinam illam Innoc. cōmuniter receptā in. c. fin. de p̄sumptio. in p̄i-
 cip. & gl. magnam in Cle. 1. de offi. delegat. Quamuis secus res habeat
 quando per verba temporis futuri huiusmodi: si repereris idoneum, si
 virtutis studiosum inueneris, & id genus alia per Clemēt. 1. de cōcessio
 p̄ben. in princip. Quorum ratio illa est, q̄ priore casu instructionē
 continent non conditionem, posteriore vero gratiam efficiunt condi-
 tionalē. Quod palā Albe. in illo verbo. Vitæ, docet, & Pan. cōmuniter
 receptus in. c. fin. col. pen. de p̄sumpt. n. 16. & alii quos retulit probās
 Feli. ibi. col. 8. n. 29. vers. Tertia cōclusio. Sed aliud est dicere nō teneri
 executorē ad purificanda prius quā conferat in proœmiis & huiusmo-
 di conditionibus de p̄senti contenta neq; teneri ad admittendā pro-
 bationem contrariā, aliud est dicere illa non debere esse vera. Prius fa-
 temur cū his qui allegantur in argumento. Posterius autem negamus
 per superius adducta.

¶
 Executor licet
 non teneatur ve-
 rificare aliqua
 neq; contrariā
 probationē ad-
 mittere: non t̄n
 ideo illa nō de-
 bent esse vera.

¶
 Proœmia bu-
 larum adorna-
 tu n̄ tantū poni
 falsum.

Neq; placet quod Petrus Rebuffus ait in p̄citato loco solum ad
 ornatum ea verba in proœmiis poni. Quia primo nullo autore id pro-
 tulit: Secundo quia tacite innuit mentiri Papas. Quoniam illi aiūt se
 moueri ad faciendas gratias per cōtēta in illis proœmiis. Quod tamē
 falsum esset, si ad solum ponerentur ornatū. Tertio q̄ omnia p̄alle-
 gata de proœmiis destruunt ipsius dictum. Quibus addi possent ea q̄
 Romanus scribit in cōsilio. 120. Si admittimus. col. 5. & Alexand. cōsil.
 42. col. 5. lib. 1. & cōsil. 55. in princip. eod. lib. cum eo quod etiam tradit
 Ias. in. l. Si pacto quo p̄enam. sub finem. C. de pactis, & Gomefius in
 q. 1. de annali possessore. Quæ tamē veluti parum necessaria omitto.

Quarto

Quarto cōtra illum facit, q̄ Papa transgrediendo suas leges sine vlla causa peccat per. c. Iustum est principem suis obtemperare legibus. 9. dist. Quod non solum ad honestatem, sed etiam ad iustitiam referendum esse Dominicus ibi iuste dixit. Nam quod habet in. l. Princeps ff. de legib. principem solutum esse suis legibus, verum est quoad vim coactiuam, non autem quoad vim directiuā. Verum item est quoad potestatem tollendi eam totam vel partem, vel eam quoad aliquem relaxandi cū oportuerit, non autē alias licet relaxatio teneret facta: peccaret tamen eam faciendo secundū Thomā prima Secūda. q. 96. art. 5. Ad tertium. Non tantum quia suam legem transgreditur, quantum quia contrait illi legi naturali: Patere legem quam tuleris. Quam rem subtiliter & erudite de more iunior Thomas ibidē tractat. Quam etiā nos late olim Salmantice ibidem dum Decreti interpretādi munere fungeremur, confirmauimus. Quamquā Alexand. sibi quodāmodo contrarius aliud dicere videri potest ibidem. Cum ergo in dubio princeps non sit p̄sumendus peccare, sicut neque quiuis alius. l. Merito. ff. pro socio. Regula Estote. de regul. Jur. & data veritate eorū quā in procemiis literarū Ap̄licarū sedes Ap̄lica ponit, peccatū eorū excusetur: tā qua parte suas leges trāsgrediunt, quā qua parte ipsi a mēdacio excusant. Consequēs est p̄cemia oportere vera esse, vt gratia valeat. Quinto facit q̄ sic seruetur honor Sedis Apostolicæ quæ male fere vbiq; a multis audit, q̄ gratias bonas malis hominibus concedit. Eius enim honorem zelantes, quorum de numero ipse quoq; sum & si minus respondere solem⁹ non sedē Apostolicā, non Roma. Pontific. Sed quæ apud illam nutriūtur, harpias, precatores mendaces & improbos efficere, vt indignis multa concedant Roman. Pontifices, quæ dignis negāt, argumento q̄ esse procemia suarum literarū. Neq; obstat tertio q̄ Innoc. in. c. Proposuit. de concess. p̄b. n. 3. & 4. dixit peccatum impetrantis non efficere gratiā subreptitiā. Neq; quod Pan. dixit in cap. fin. de p̄sumptio. collationem beneficii a Papa sciēter indigno factam valere, quamuis collatio ab ordinario facta eo casu inutilis esset, Non inquam hæc obstant. Nam fateor cum Innocent. non omne peccatum impetrātis gratiam reddere subreptitiā. Sed ex eo non sequit̄ procemia, quibus Papa nititur non debere esse vera. Fieri enim potest in: vnum vel alterum vel plura cōmisisse peccata, & nihilominus me morum honestate & virtutū meritis ornatum esse. Siue quia virtutes non sunt connexæ, siue quia non ad illum sensum, vt quis non possit multarum virtutum opera efficere aliorum vitiorū opera exercendo iuxta ea quæ late declaramus in cap. Fratres. n. 92. de p̄ceni. dist. 5. Quod autem Panor. in illo cap. fin. dixit correxisse videtur in

Papa sine vlla causa transgrediendo suas leges peccat: non tū quia illas transgreditur quantum quia non seruat illud patere legē quā tuleris

Procemiorū veritas p̄ apam a peccato excu. at

Beneficiū collatio ab ordinario peccatori facta vt plurimum valida: facta vero diffamato virtute expectatiue inutilis & nulla

cap. 1. sub finem de reiudic. Quod etiā Feli. in illo. c. fin. ānotauit duobus validis argumentis ipsius dictum merito destruendo, col. 9. & 10: Pro quorum omnium confirmatione facit consiliū. 20. Cald. titul. de præbend. Quod fere ad verbum repetitur in cōsilio. 4. de accusat. Vbi determinat impetrationē mandati de prouidendo ab eo qui criminis infamia laborat esse nullam, & per consecutionem prouisionem illius virtute obtentam.

Deniq; pro hac exceptione facit, q̄ etiam ipse Petrus Rebuffus, qui maxime sed breuissima contra nostram exceptionem allegari a cōpetitore potest, subdit proœmia vera esse debere: saltem quoad hoc vt eorum falsitas non reddat impetratē inhabilem ad gratiā quæ fit ei. At proœmiū harum literarum & illa verba: præmissorum indiciorum intuitu tale quid continent, vt eo existente falso inhabilis fuisset ad hāc gratiam competitor, per ea quæ multa in sexta exceptione adduximus.

EPILOGVS.

Habemus ergo primum, causam huius accessus concedendi finalem vel certe talem quæ magnopere Leonem ad eum concedendum mouit, fuisse indicia virtutis, quæ in competitorē infante adhuc resplēduerunt. Habemus item illa indicia nil aliud esse potuisse quam prudentiam quandam, quæ Dei munificētia præuenit ætatem. Habemus eiusmodi indicia & prudentiam præsumi abesse homini in illa ætate. Quibus consequens est eum teneri ad ea probāda Ergo nulla est competitori ab hac exceptione euasio, nisi eorum clara probatio. Quæ tamen a deo quibusdam videtur difficilis, vt contrariorum indiciorum ostensio videatur facilis.

OCTAUA EXCEPTIO.

Expectatus cuius impetrator vocatur scholaris nisi probetur esse verum.

OCTAUA exceptio quæ materiā. c. Postulasti. infra eod. tāgit est, quod competitor in prædictis literis vocatur scholaris. & ita oportet eum datæ literarum tēpore talē fuisse. determinatio est Speculatoris in tit. de rescri. præsentatio. §. Ratione autē impetrātis. versicul. Sed vbi scribit. Quæ probat ibi Ioh. And. in additio. & Pan. in cap. fin. col. 1. de præsumptio. Quod ratio manifesta probat. Quoniam vt in illo cap. fin. ait Panor. facilius obtinetur gratia qualitatē illa expressa, per ea quæ notat Innocent. in. c. Cum in cunctis. de election. Et omne expressum quo tacito gratia non fuisset obtēta, saltem ita faciliter, reddit has literas vitiosas. c. Postulasti. cum ibi annotatis per Hostiensem Panor. & Cōmunē

infra eodem. & per allegata in tertia exceptione. Facit quod Felinus ibi affirmat contra Do. Antonium in.c. Literæ. de dilationi. col.2. scilicet gratiam ad aliquod beneficium habendum impetratam subreptitiam esse si falso dixit impetrator illud beneficium a se fuisse dotatum. Quod verum quidem est, non tamen id ibi dixit Do. Antonius, sed longe aliud. s. gratiam impetrantis secundum beneficium non esse subreptitiam ex eo, quod falso dixerit primum quod habebat a se fuisse fundatum. Quoniam hoc superflue additum fuit. Nec quidquam videtur mouisse principem ad facilius concedendum. Cuius etiam decisionis ratio pro nobis facit si satis expendatur. Quandoquidem expressio illa, quod scholas iam frequentabat, non ex superfluo facta fuit. Imo illud multum mouit principem ad hanc gratiam concedendam. Ab hac item exceptione non potest competitor liberari: nisi se probet discere iam in scholis cœpisse tempore datæ huius accessus.

NONA EXCEPTIO,

NONA exceptio quæ huius capit. materiam tangit illius generis est, vt malim abscondere quam proferre. Eam tamen cum quam minimo potero competitoris dedecore tractabo, præfatus veniam, si quid eum nolens offendero, quo Ius meum defendam, alioqui nullatenus offensurus: Quanquam me non quidem ipse competitor, de cuius animi candore non male sentio, sed aliquot illius fautores ad oppositum faciendum lacesiuerint verbis parum se dignis, meo vero in Lusitanos omnes animo indignissimis. Sed abut vt malum pro malo rependamus. Præfor item me nil de iis quæ competitori nunc opponam præter auditum habere, illum tamen a fide dignis. Non enim mihi licuit competitorem videre, vel alloqui quo eum viderem, vt ille aiebat.

Nonna igitur exceptio est quod competitor tempore quo hæc cantoria vacauit, & ita tempore quo suus accessus sortiturus erat effectum. (absit verbo iniuria. Dolens enim effero.) mente captus & demens erat. Quod ipse quidem vt dixi nescio, sed ex his quæ de illo affirmantur facile posse probari video. Primo enim publica id habet fama, quod sufficit ad probandum quem esse furiosum vel mente captum secundum Alexandrum in consil. 3. lib. 7. & consil. 54. lib. 1. n. 3. post Baldum quem refert & sequitur in. §. Item furiosi.

Institut, quibus non est permiff. fac testa. Cuius lectio in illo. §. deest meo libro. Alexandrum sequitur Decius etiam in consil. 86. n. 7.

b Secundo, quod competitor apud cognatos suos habetur mente captus. Quod sufficit ad probandum ipsum esse talem argumento. l. Octavi. C. unde cognati. & tradit Alexand. & Decius in praedictis consiliis. **c** Tertio quia dicitur nescire exprimere quid velit dicere. Quod sufficit cap. 1. §. Si vero. de clerit. & grotant. lib. 6: Vbi hoc annotant Dominicus & Perusinus. & Alexander in dicto consilio. 3. & 7. **d** Quarto quia dicitur non habere memoriã ordinatã sed confusam. Quod sufficit. c. Filii. de haeretic. lib. 6. ibi: qui non sit sane mentis & memoriã habeat ordinatã. Quod ibi Dominicus & Perusinus annotarunt, & tradit Decius consil. 448. Vis tota. n. 2. Quanquam arbitror non quancunq; malam memoriã ordinationem ad hoc sufficere sed notabiliter confusam. Per quod tolli posse videtur scrupulus Alexandri in dicto consilio tertio & septimo, sicut neq; omnis ingenii hebetudo & tarditas mente captum arguit. Quod Decius affirmavit in illo consilio. 122. col. 1. At cõpetitoris memoria notabiliter multum dicitur esse confusa & inordinata. Par quoq; mentis hebetudo fertur ei esse. Igitur propositum. Quinto quod **e** competitor minus apte rationes & verba sui sermonis concinnare dicitur. Quod arguit quem esse fatuum & mente captum cap. Legimus in Isaia fatuus fatua loquitur. 93. dictio. Quod gloss. 1. ibi annotavit expressa & recepta. **f** Sexto quod qui eius curam gerunt absconditum eum tenent & nullum fere ad colloquium ipsius admittunt. Quod est veluti continere illum carcere. Quod Alexand. in l. Si cum dotẽ. §. Si maritus. ff. solut. matrimo. aiebat sufficere ad probandam dementiam. Imo & quotquot admittuntur, vt audio etiam amicissimi de illius mentis inopia testantur. Facit quod tempore multo hac de causa non permittebatur competitor adesse Vlyssipponensis ecclesie capitulo cuius erat canonicus. **g** Septimo quod datus est ei bonorum curator. Quod sufficit ad probandum ipsum esse mente captum: Quod in specie tradit Philippus Corneus consil. 21. Visa repudiatione. lib. 2. n. 1. & consil. 216. In causa vertente. n. 1. & Decius consil. 86. n. 7. Facit, quod ait Salicetus in l. Cum te. C. de probatio. col. final. & Imolens. consil. 23. **b** Quod arbitrator in causa fuisse quare Baldus in illo cap. Cum adeo. n. 10. de rescriptis mirabiliter sentit Romanum Pontificem cum eo cui bonis interdictum est dispensare non posse, vt habeat

b Mente captus secundo q̄ apud cognatos p̄ tali habetur.

c Mente captus tertio qui mēte concepta nescit efferre.

d Mente captus q̄to cui memoria notabiliter est confusa: vel mēti hebetudo valde notabilis

e Mente captus quinto q̄ rationes et verba inepte concinnat.

f Mente captus sexto quẽ abscondunt & veluti in carcere tenent q̄ eius curã gerunt

g Mente captus septimo cum ob mētis inopiã datur curator vel bonis interdicit.

b Beneficiũ papa etiam sciẽter nõ cõfert ei cui est bonis interdicitũ Quis nõ potest dispensare. Quia

beneficium. At enim Papæ conferenti scienter prodigo & ei cui bonis interdictum est non esse obediendum. At communis & recepta est sententia Papam dispensare videri, quatenus potest, quoties promouet aliquem scienter contra Iura secundum Innocentium in c. Diuersis fallaciis. de cleric. coniugat. & Bartolum in l. Barbarius. ff. de offic. prator. n. 12. per. l. Quidam consulebat. ff. de re. iudicat. & alia multa quæ congerunt Felinus & Decius. in cap. Cum inter. de exceptio. & in c. Ad hæc. infra eod. licet in inferiori contra sit dicendum, nisi cum causæ cognitione procedat vel verbis vtatur dispensatoriis, per id quod annotauit ipsemet Innocen. in c. Venies. de filiis presbyter. Quod ita declarat Hostiensis. Quem ibi sequitur Pan. in illo cap. Diuersis. & Panor. in c. Cum in cunctis. §. Inferiora. col. penul. de electio. & idem Bartol. vbi supra, quodq; cõmuniter receptum est. Cum ergo Baldus dicat non esse obediendum Papæ scienter conferenti prodigo & bonis interdicto beneficium, consequens est eum sentire non posse in hoc Papam dispensare. Et ratio videtur esse. Quia is cui bonis interdictum est pro furioso habetur ad beneficia ecclesiastica gubernanda. Pro Baldo facit quod ipsemet Baldus ait in l. Bonorum. 2. n. 4. C. qui admitt. s. contra defectus Iuris naturalis non cadere dispensationem. Allegat Innocent. qui hoc sentit in cap. Sciscitatus. de rescript. Quem sequitur Felin. ibi. n. 4. Facit & dictum Hostiens. communiter ibi recepti in cap. 1. de transactionib. & in c. Cenomannensem. §. 6. dist. & alibi sæpe, clausulam: suppletes omnem defectum. non purgare tales defectus. Et glo. memorab. in princip. distinct. §. dixit in Ius naturæ nullam cadere dispensationem humanam. Quam ibi olim late probabamus intelligendo de vera dispensatione iuxta Thom. prima Secundæ. q. 100. artic. 8. & Parisiens. in Tertio. distinct. 37. q. 10. At contra Ius naturæ est quod beneficiũ conferatur furioso, extante saltem natura quæ nunc est beneficiorũ ecclesiasticorum, per ea quæ in exceptione sexta citauimus. Ultra quæ facit. c. Indecorum. de atat. & qualit. ibi discretionem præeminente. ^m Et quod quamuis electo in Papam a duabus Cardinalium partibus nulla exceptio possit opponi per cap. Licet. de electio. Exceptio tamen furoris opponi potest secundum Antonium ibidem. n. 28. a Panor. & aliis posterioribus receptum Nam quoad propositũ & alia proposito similia, de illo quæ suæ mentis compos non est perinde iudicamus, ac de quadrupede. l. Sed & si quencunq; §. Igitur. ff. ad leg. Aquil. Ideo Bonifac. in Cle.

id facit esset contra Ius naturæ non mutata natura que nunc est beneficiorũ ecclesiasticorum.

ⁱ Dispensare videtur papa hoc ipso quod scienter efficit aliquid contra Iura: non autem ordinarius qui sine causæ cognitione id facit.

^o clausula: suppletes omnem defectum non purgare tales defectus.

^k Clausula: suppletes omnem defectum non extenditur ad naturales.

ⁱ Iuris naturæ nulla dispensatio siue indulgentia humana.

^m furoris exceptio electo in papam obicitur.

1. de homicid. n. s. docte dixit collationem beneficii furioso factam pro infecta haberi.

Et ne dicas aliud in furioso aliud in mente capto, considera^r q^uo^mo^do mente captus & furiosus exaequantur. l. 2. & ibi Bal. C. de curator. furio. text. coniuncta gl. in verb. extra mentē. cap. Sicut. de regular. textus iuncta glo. in §. Præterea. Institut. quibus non est permisum facere testa. & §. Furiosū. Institit. de curato. & §. Et hæc diximus Authēt. vt hi qui oblig. se colla. 6. quem in hoc dixit sing. Bald. in l. Sed & milites. §. Qui autem. ff. de excusa. tuto. Tradit Alexander consil. 3. Ad quæsitum. n. 2. lib. 7. Quod ad verbum repetitur in consil. 4. lib. 1. & Decius consil. 112. In præsentī. & in consil. 397. Viso puncto. n. 1. & Imol in l. Ex facto. ff. de vulgar. n. 17. & 18. & Philippus Corneus in consil. 22. Visis. n. 7. parte. 4.º Nam mente captus est genus ad eum qui patitur sæuam & veluti rabidam dementiam, & ad eum qui quietam patitur mentis alienationem, vt declarat Baldus in l. Humanitatis. n. 15. C. de impuber. & sentit in l. Si furioso. C. de nupt. & eleganter tradit Philippus Corneus consil. 116. n. primo vol. 3.

Habemus ergo hæctenus primo competitorem videri, quod dolens refero, mente captū fuisse tempore quo cantoria hæc vacauit. Habemus secundo paria esse quem mente captum esse vel furere. Habemus & tertio furiosum incapacem omnino esse beneficiorum. Restat ostendere quarto^p sufficere ad excludendum accessum competitoris, quod ille huiusmodi dementiam patiebatur tempore vacationis prædictæ cantoriæ: etiam si antea nõ laborasset illa. Quod facile fiet per sequentia. Primo^q quia quoad capacitatem impetrantis & habilitatem tempus acquisitionis beneficii attenditur. cap. Ei cui. de præbend. lib. 6. Facit Clement. Si de beneficio. de præbend. & cap. Cum de beneficio. & cap. Is cui. eodem titulo. lib. 6. Facit quod communis opinio, quæ habet, quando in impetratione committitur subreptio, tempus datæ attendendum esse per cap. Si eo tempore. de rescript. lib. 6. non intelligit tempus collationis non esse attendendū, sed quod tunc non sufficit habilitatem cum collatione concurrere, nisi etiam cum impetratione concurrisset, licet alias satis esset tempore collationis habilitatem adesse. Quod clare sentit Panormita. in capit. Dudum. 1. n. 8. de election. in illis verbis: Satis est. & in capit. Dilectus. 2. n. 8. in iisdem verbis: satis est. Facit quod in conditionali dispositione tem

n
furiosus & men
te captus pariter

o
Abente captus
genus furiosus
& demens quietus
eius species.

p
Furor vel amē
tia impedit esse
etiam expectatiue
si quo tpe illa
est exequenda in
cidat.

q
Capacitas beni
ficii tempore ac
quisitionis & col
lationis adesse
debet: etiam qui
tempore quoq^{ue}
impetrationis
adesse oportet.

r
Conditionis im
plete tempore
habilitas acqui
situri requiritur.

pore conditionis adimplereabilitas requiritur .l. Eum qui post. ff. de conditio. & demonstrat. l. Interuenit. ff. de leg. præstand. l. Si deportati. in principio. ff. de leg. 3. l. Non oportet. ff. de legat. 2. Selectus in hoc text. l. Si alienum. §. 1. ff. de hære. insti. & §. In extraneis. Instit. de hære. quali. l. Si cognatis. ff. de reb. dub. At gratia omnis expectatoria beneficii conditionalis est vt supra in præludiis dictum fuit cum Rota in decisione. 857. Urbanus. in antiquis, & cum Cassad. decis. 3. de præb. Facit quod Oldr. consil. 8. Quidam, & Iohan. Andr. affirmant valorem beneficii, qui tempore collationis erat, attendendum, & non qui tempore datæ: cum queritur an beneficium sub expectatiua comprehendatur. Faciunt multa quæ attingit Cassador in decisio. 3. de præbend. Facit quod vt electus confirmari possit vel præsentatus institui non solum oportet ipsum tempore electionis vel præsentationis habilem fuisse. c. Dudum. 1. de electio. Sed etiam tempore confirmationis vel institutionis argumēto eorum quæ habentur in. c. Super his. de accusatio. & est textus in hoc memorabilis i. c. Vt circa. de electio. lib. 6. §. Alioqui. in illis verbis. Nisi aliquid postea emerferit. Quibus. gl. addit: vt si de nouo homicidium comiserit. Aptus in idem textus in. c. fin. de iureiur. lib. 6. Quod habet repellendum esse electum, qui positiones contrarias super electionis negotio post iuramentum præstitum est confessus. Ecce quod repellitur a confirmatione electus propter periurium post electionem & ante confirmationem admissum. Adde aptissimum in hoc textum in. c. Nulli. de electio. lib. 6. Quod in illis verbis: Nisi ex superuenientibus. probat facilius opponi posse contra electum crimina & defectus quæ post electionem superuenerunt, quam quæ illam præuenerunt. Facit, quod qui disputat an quis tempore electionis vel præsentationis debeat esse idoneus, nullatenus dubitant neque disputant, an tempore confirmationis vel institutionis habilis esse debeat, habentes illud pro indubitato, eo quod tunc ius in re queritur, vt patet ex his quæ scribuntur in. c. Dudum. de electio. & in. c. Super his. de accusat. & aliis. cap. proxime allegatis. Facit, quod communis habet opinio excommunicatum posse acceptare beneficium sub suam expectatiuam cadens, vt habetur in decisio. vltima Rota in antiquioribus, & in decis. 126. in antiquis. Nota quod excommunicatus. Attamen illud acceptatum non potest ei conferri ante solutionem. c. Postulastis. de cleric. excommunic. minist. tradit Rota in decisio. 33. Nota quod excommunicato. in eisdem antiquis. A deo quidem vt Petrus vir ad amussim doctus determinauerit in titul. de pacif. possess. n. 205. eum non gaudere privilegio de triennial. possess. qui titulo excommunicationis tempore questito beneficium triennio possedit. Quæ tamen determinatio nobis

Electum non solum electionis tempore sed etiam confirmationis oportet esse habitum.

Capacitatem potest adesse tempore collationis non dubitant disputantes an oporteat a esse tempore institutionis.

Excommunicato non potest conferri beneficium licet acceptare possit

Excommunicatus non querit colatum titulum quoad alios effectus: sed quoad regulam de trienniali possess. sic

non videtur vera per ea quae doctissime ac peritissime tradit Gome-
sius super illa regul. q. 27. & q. 28. Quoniam licet huiusmodi excom-
unicatus careat titulo colorato ad alios Iuris communis effectus, non ta-
men caret quoad effectum illius regulae. Et ita licet quoad propositum
eius determinatio Petri non sit vera, plane tamen seruit nostro.

Non obstant. c. Scripsit. c. Cum percussio. cum duobus capit. se-
quenti. 7. q. 1. & cap. fin. de cleric. aegrot. quae habent propter aegritudi-
nem vel irregularitatem sine culpa superuenientem beneficiario non
perdere illum suum beneficium, neque debere illo priuari. Quin & de
amentia superuenienti casus est in cap. 1. de clerico aegrot. lib. 6. Non in-
quam haec obstant. Quoniam solum procedunt in eo cui Ius in re quae-
situm erat in beneficio, non autem in eo cui tantum Ius ad rem ad spes que-
dam, qualis per hunc accessum, si alioqui validus fuerat, fuit competitori
quae sita. Vt in praesidiis est dictum. Sicut in simili aegritudo vel furor
superueniens matrimonio contracto & perfecto non dissoluit illud. c.
Quoniam. de coniugio leprof. lege Patre furioso. ff. de his qui sunt sui
vel alie Iur. sponsalia vero, quibus Ius ad rem assimilatur, per superue-
nientiam lepra, furoris & id genus aliorum dissoluuntur. c. Quae admodum
de iureiur. Et ultra ea quae supra citauimus ad probandum, quod Ius ad
rem expirat per inhabilitatem, est decisio expressa Petr. Rebuff. viri uti-
que doctissimi in concordat. de mandat. Apostol. verb. persequentes, qua-
tenus ibi ait eisdem modis finiri mandata, quibus nominationes. Et po-
stea in tractat. denominat. q. fin. in versic. 4. sic ait. Quarto finitur no-
minatio, quando nominatus vel graduatus efficitur inhabilis vel irre-
gularis. Quia etiam sic perditur mandatum. Quod ipsum tradidit antea
Petrus ab Ancha. consilio. 88. Circumscriptis. ubi ait tertium modum fi-
niendi mandatum esse si persona inhabilis fiat aut indigna. Quod ante
illum sensit Ioh. And. in c. Inter dilectos. col. 4. de excessibus praelatorum. & ante
illum Inno. ibidem. n. 5. Quamuis ille de illo mandatario agat qui tem-
pore impetrationis irregularis erat. Sed Ioh. And. id non aperit. Et me-
rito meo iudicio. Quia si impetrans irregularis erat tempore impetra-
tionis mandati, gratia fuisset subreptitia & nulla a principio argumen-
to. c. Si eo tempore. hoc titul. lib. 6. Ex quibus videtur haberi pro com-
perto per inhabilitatem superuenientem, si perpetua est & indelebilis, ex-
pirare expectatiuam gratiam: per eam vero quae temporalis est saltem
sopiri & inefficacem reddi pro eo tempore quo inhabilitas illa durat.
Quae nostro proposito sufficiunt. Quoniam inhabilitas quam compe-
titori ex aliorum testimonio obiicimus perpetua est, vel si non est per-
petua, quae ne sit ex animo Deum Opti. Maxi. oramus, inerat tamen
ei, quo tempore is accessus suum erat fortiturus effectum.

Jus ad rem per-
ditur per amen-
tiam et alias in-
habilitates sine
culpa superue-
nientes: non est
ius in re.

Mandatum de
providendo per-
ditur propter ir-
regularitatem su-
peruenientem.

Expectatiua ex-
pirat per inhabi-
litem superue-
nientem si perpe-
tua est: sopitur
autem si tempo-
ralis.

Vtile tamen ac quotidianum dubium esse arbitror, an illa inhabilitate temporalis de medio sublata, reuiuiscat expectatiua. Et puto primo non reuiuiscere, quando per illam inhabilitatem renunciatio tacita expectatiua resultat per illam Cle. Gratia. de rescript. Vbi habes pulchrum exemplum.^b Quale potest dari etiam in matrimonio per verba de presenti contracto secundum gl. mihi singul. in. c. 1. verb. clericalis, de cleri. coniugat. lib. 6. Quam ibi Io. And. Dominic. & Perus. cum Comuni sequuntur, quamuis non sit idem de sponsalibus secundum Rot. decis. 36. Si impetretur. in nouis. Potest etiam poni exemplum in quolibet alio actu clericatus omnino contrario. Quod Calder. col. 4. & Cardin. q. 1. cum And. Sicul. in. c. Mandatum. infra eodem affirmare videntur. Secundo vero puto per inhabilitatem temporalem superuenientem, si est de lebilis facile, qualis est excommunicatio vel suspensio, non penitus perimi expectatiuam gratiam sed tantum sopiri & dormire illa durante quoad collationem: quamuis non quoad acceptationem, argumento eorum quae clare colliguntur ex illis decisionibus praallegatis. scilicet vltima in antiquioribus & 126. & 367. in antiquis. Tertio puto maius dubium esse de irregularitate alia, per quam non inducitur regulariter tacita beneficii renunciatio, neque eius perditio ipso iure secundum Inno. ab omnibus receptum in. c. Cum nostris. de concess. praebend. Pro quo est casus in. c. Clericis. ne cleri. vel monachi. & c. vltimo de cler. agrot. cum ei annotatis.^c Et in praesentia puto perdi. Primo propter praedictorum autoritatem. Secundo propter decisionem gl. memorabilis Cle. Gratia. de rescript. supra in exceptio. 4. relatam. scilicet Ius ad beneficium per beneficii cuiusque illi repugnantis adeptionem perdi. Cum tamen Ius in beneficio non perdat per quacunque talem, ut ibi latius diximus, & latius tradidimus in. c. Referente. de praebend. anno superiore. Tertio propter illa consilia Calder. supra in septima exceptione relata. Quarto quod Io. And. Anto. Card. & Imol. in. c. Ex parte. de cleric. agrot. diffinierunt eum qui adhuc sperat & petit aliquid Iuris spiritualis, si antequam illud perfecte assequatur inhabilis fiat, etiam ob morbum corporalem, repellendum esse. Qua ratione affirmant illud mirabile. scilicet electum & confirmatum in episcopum & nondum consecratum repelli posse ab episcopatu: si ante consecrationem fiat inhabilis. Et quamuis Panor. solus non audeat penitus hoc affirmare de illo confirmato, qui sine culpa incurrit inhabilitatem, affirmat tamen de illo, qui sua culpa in eam incidit. Si ergo tanta grauitate ac eruditione patres ausi sunt dicere hoc de confirmato cui iam est Ius in re quaesitum. c. Transmissam. cum ibi annotatis. de electio. c. Super his. de accusat. ea ratione, quod adhuc restat ei aliquid quaerendum, dic mihi, te rogo, qua fronte ipse audebo dicere non esse repellendum eum, qui solum Ius ad rem habet per expectatiuam

^b
Expectatiua p
matrimoniu co
tractu perit: ne
q3 p dissolutio
nem ei reuiuiscit
cit no in idē est
de sponsalib.

^c
Irregularitas
omnis non indu
cit renūciationē
beneficij.

^d
Expectatiua ex
pirat per irregu
laritatem super
uenientē nec illa
sublata reuiuiscit.

^e
Electus & confir
matus repellit
ab epatu si ante
consecrationem
fiat inhabilis.

e
 Jus ad rem faci
 lius q̄ ius iure
 perdi ⁊ Jus ex
 pectatiue e' ces
 ois' quo' specia
 lius.

f
 Expectans cui
 superuenit irre
 gularitas veni
 norit renouare
 expectatiua q̄
 a'olutione' irre
 gularitatis pe
 terit.

quæsitum: Cum primo ius ad rem leuius quã ius in re tollatur vt su
 pra est d ictũ, & tradit Io. Mo. & post eum Probus qui alios citat in. c.
 Si pauper, de praeb. li. 6. Et. 2. Jus per expectatiuam q̄situm nõ sit tam
 fauorabile ac Jus per electionem habitum. Imo. tãto magis odiosum
 & extraordinarium quanto specialior est illa & magis ad Jus in re ac
 cedens. c. 2. iuncto. c. Constitutus. de concess. praebend. Quare omnib⁹
 habentibus expectatiuas qui in aliquam irregularitatem vel inhabili
 tatem obtinendi beneficia inciderunt etiam atq̄ etiam consulo, vt quã
 do impetrauerit dispensatione' super irregularitate, meminerint quoq̄
 suarum expectatiuarũ. & quatenus opus est, earum petant reuvalidatio
 ne. Quod videor mihi vidisse pridem factum in quadam dispensatio
 ne super irregularitate homicidii e Curia delata. Quod si nõ fecerint,
 quamuis alia via beneficia illis sperare ac habere liceat eis, difficile ta
 mē fuerit eos per illas expectatiuas aliqua cõsequi per praedicta. Quæ
 nullibi sic videas discussa. Ex his facile quis inferat quam neruosa sit
 hæc exceptio noua & quam ineuitabilis cõpetitori si vera sunt quæ pa
 lam de ipso narrantur.

DECIMA EXCEPTIO.

Decimam exceptione' opposituri praefamur venia' summa
 tum nostrorum, tum sacrorum, tum profanorum si qua
 in illa & in ea quæ sequetur vndecima protulerim⁹, quæ
 illorum minus circumspectam in ordinãdis clericis & di
 stribuẽdis sacerdotiis curam, ne dicam socordia, arguerint. Praefamur
 item veniam mediocrum & infimatũ, si qua retexerimus ob quæ me
 rito verecundia suffundantur multi qui literas parui æstimãtes, alii no
 bilitate, alii diuitiis, alii potentia & fauore, nõnulli etiam arte Pelasga
 & fraude nituntur ad cumulanda sibi, cum parua, tum vero magna &
 summa sacerdotia. Deum enim Opti. Maxim. I E S V M cuius illa
 sunt patrimonium testamur nulla nos inuidia maiorum, nullo æquali
 um odio, nullo minorũ contemptu ad id moueri, sed volẽtes nolentes
 causæ nostræ defendendæ necessitate ad id trahi, operæ precii arbitran
 tes si obiter occasionem dederimus, quo summates bonorum cõmunis
 omniũ domini C H R I S T I distributores mali boni, segnes gna
 ui, boni se meliores fiant, mediocres vero & infimates superbi fiamus
 modesti & imprudentia nostra cum improbitate generosæ verecudiæ
 cedat. Decima igitur exceptio quæ tangit materiam. c. Cum adeo. in
 fra eo. quæq̄ quintuplici agmine gratiam competitoris inuadit illa est
 q̄ in omnibus literis ad beneficia datis vel expresse ponit vel subintel
 ligitur conditio illa: si dignus est is cui dantur. d. c. Cum adeo. coniuncta
 gl. fin. Quæ ait ita clausulam hanc etiam si nõ exprimat subintelligi:

Beneficiorum
 siue sacerdotio
 rum distribuẽ
 dorũ in curie et
 petitiõis impro
 be reprobatio
 nis tacite venia
 petitur.

Beneficariis li
 teris vel eccl. vel
 se inseritur: vel
 tacite inest clau
 sula: si est dign⁹
 impetrans que
 instruit executio
 nem non suspẽ
 dit gratiam.

sicut illa: si preces veritate nitatur. c. 2. supra eod. Et ideo clausula hæc expressa non efficit gratiã conditionalẽ, neq; suspendit. Quia potius est quædam instructio quã cõditio secundum Innoc. receptum in. c. fin. de præsumptio. & gloss. omnibus receptã in Cle. 1. de off. delegat. Ergo in his literis competitoris quibus illi fit facultas, vt cedete vel decedente Ludouico, libere hanc cantoriam accipiat, subintelligenda est clausula illa: si dignus illa fuerit. At is inuenitur ea indignus propter quinque. v. amentiam, imprudentiã omnimodã, prudentiã iustã defectũ, omnimodã literarũ ignorantia, & scientiã illarũ minus sufficientẽ. Quorũ primũ in exceptione præcedenti est tractatũ & duo postrema in sequenti tractabũtur. Est ergo indignus primo ppter amentia vt in exceptione præcedenti nona est dictum. Secundo propter omnimodum prudentiã defectũ. Quoniam ille fugat omnimodam grauitatẽ morũ. Quæ necessaria est per. c. Cum in cunctis. de electio. Nam grauitas morũ ex animi virtute nascitur. c. fin. 41. dist. Et nulla virtus animi sine prudentia esse potest, vt probat Thomas receptus in prima Secundæ quæst. 58. articul. 7. Et prudentia nõ potest esse in amente. l. Sed & si. §. Igitur. ff. ad l. Aquil. & l. Humanitatis. C. de impuberum & aliis substit. Ergo si cõpetitor amens est, nulla ei morum grauitas esse potest. Et si contendere non posse dari omnimodã imprudentiam sine amentia, & ideo has duas causas in vnã coalescere, tecũ ego nõ cõtendã. Satis enim mihi est diuersos esse respectus ob quos amens quis dicitur & omnino imprudens ad hoc vt duæ dicantur causæ, l. forte subiecta diuersa non sint. c. A collatiõ. de appell. li. 6. c. Cum in ecclesiis. de præben. eod. li. 1. Patris & filii. ff. de vulgar. Tertio indignus est hac cãtoria cõpetitor propter prudentiã sufficientis defectum. Quoniã non omnis prudentia quæ sufficit ad peccãdũ vel bene de Deo in aliquo casu demerendũ est idonea beneficio ecclesiastico, habenti præsertim annexũ regimẽ aliquod spirituale ac temporale, quale cantoria hæc habet, casus est in. c. Ex ratione de ætat. & qualitate. Quod habet pueros etiã illos quibus per indulgentiam licet habere ecclesias, nõ posse tamen habere illarũ administrationẽ. Casus est itẽ aptior in. c. Indecorũ eo. titulo. Primo in quãtũ habet indecorum esse vt hi regant ecclesias qui se regere non nouerunt. Et quãuis aliquis habeat prudentiã peccãdi, vel bene coram Deo agẽdi, nõ continuo sequit habere illũ prudentiã se ac ecclesiã regendi. Secũdo probat illud. c. hoc quatenus ait eos esse ad regimẽ ecclesiarũ eligẽdos qui discretione præminent. Nõ ergo qualis quilibet discretio de qua in. c. Omnis vtriusq; sexus. de pœnitent. sufficit ad hoc, sed quædam maior. Tertio probat hoc illud. cap. quatenus ait propter discretionis defectum nõ esse pueris cõmittẽdos psonatus. At pueri discretionem

Beneficio inhabile est quantum plerumque hominum generis. scilicet amens omnimodo imprudens; minus in isto prudens. penitus literas ignorantes tamen iuste illas callent.

Beneficio ecclesiastico habendo non sufficit omnis prudentia que ad peccatum vel meritum est iara.